

ÁLLAMI
SZÁMVEVŐSZÉK

ELEMZÉSE

2019. október

ELEMZÉS

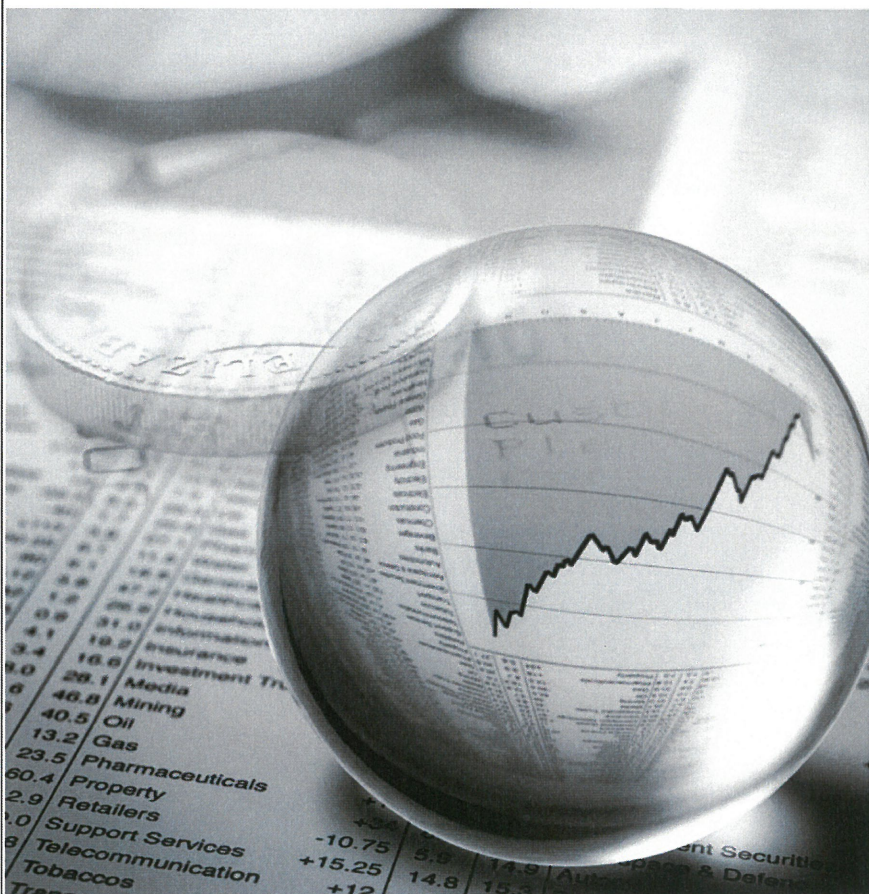
**Elemzés a 2018. évi költségvetési
folyamatok makrogazdasági
összefüggéseiről a zárszámadás
ellenőrzése kapcsán**

ÁLLAMI
SZÁMVEVŐSZÉK

ELEMZÉSE

ELEMZÉS

**Elemzés a 2018. évi költségvetési
folyamatok makrogazdasági
összefüggéseiről a zárszámadás
ellenőrzése kapcsán**

ENGEDÉLYEZŐ

ÁLLAMI
SZÁMVEVŐSZÉK

ELNÖK

Domokos László elnök

Szerkesztő:

DR. SIMON JÓZSEF projektvezető

Az elemzés elkészítését felügyelte:

HOLMAN MAGDOLNA JULIANNA felügyeleti vezető

Készítették:

KISAPÁTI ANGÉLA számvevő

MOKÁNSZKINÉ MENGYI ANDREA számvevő

NAGY ZSOLT számvevő

PRELLER ZSUZSANNA számvevő

SZÉNÁSI PÉTER számvevő

Az Elemzés
az interneten
a www.asz.hu
oldalon
olvasható.

Kiadja az Állami Számvevőszék

EL-1588-010/2019.

TARTALOMJEGYZÉK

▶	VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ.....	5
▶	1. AZ ELEMZÉS CÉLJA ÉS MÓDSZERE	8
▶	2. AZ ÁLLAMADÓSSÁG ÉS A HIÁNY ALAKULÁSA.....	9
	2.1. Az államadósság alakulásának bemutatása.....	9
	— 2.1.1. Államadósság alakulása az uniós módszertan szerint.....	9
	— 2.1.2. Az államadósság alakulása a hazai módszertan szerint	10
	2.2. A központi költségvetés adósságának szerkezete.....	11
	2.3. Az adósságszolgálattal kapcsolatos bevételek és kiadások.....	14
	2.4. A hiánymutatók alakulása.....	15
	— 2.4.1. A pénzforgalmi hiány alakulása	15
	— 2.4.2. Az uniós módszertan szerinti hiány alakulása	16
▶	3. A KÖLTSÉGVETÉSI FOLYAMATOK ALAKULÁSA .	18
	3.1. Az uniós támogatások felhasználása.....	18
	— 3.1.1. Az uniós programokkal kapcsolatos bevételek teljesítése ...	19
	— 3.1.2. Az uniós programokkal kapcsolatos kiadások teljesítése	20
	— 3.1.3. Hozzájárulás az EU költségvetéséhez.....	22
	3.2. A központi alrendszer pénzforgalmi egyenlegét befolyásoló tényezők	22
	— 3.2.1. A centralizációs és újraelosztási arány alakulása.....	22
	— 3.2.2. A központi alrendszer bevételeinek teljesülése	23
	— 3.2.3. A központi alrendszer kiadásainak teljesülése.....	27
	— 3.2.4. A központi tartalékok felhasználása	32
	— 3.2.5. A maradványok keletkezése és felhasználása.....	34
	3.3. A költségvetési és gazdasági folyamatokra hatást gyakorló főbb központi döntések.....	36
	— 3.3.1. A foglalkoztatottság növelését elősegítő intézkedések	36
	— 3.3.2. A főbb adópolitikai intézkedések	37
	— 3.3.3. A lakástámogatások alakulása	37

— 3.3.4. A beruházások alakulása.....	38
3.4. A költségvetési kiadások funkcionális szerkezetének változása...	38
◀ 4. A HAZAI GAZDASÁGI FEJLŐDÉS FŐBB JELLEMZŐI	42
4.1. A GDP alakulása.....	42
4.2. A foglalkoztatottság és a munkanélküliség alakulása.....	46
4.3. A háztartások jövedelmének és vagyonának alakulása	47
4.4. Az infláció.....	50
4.5. A hitelpiaci folyamatok alakulása.....	50
4.6. A nemzetközi környezet jellemzői.....	51
◀ RÖVIDÍTÉSJEGYZÉK	53
◀ ÉRTELMEZŐ SZÓTÁR.....	55
◀ MELLÉKLETEK	58
◀ FELHASZNÁLT IRODALOM.....	61

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

A 2018. évben tovább folytatódott a GDP arányos államadósság csökkenése. Az uniós módszertan szerinti államadósság-ráta 2,7 százalékponttal mérséklődött és értéke az év végén 70,2%-ot tett ki. A hazai módszertan szerinti államadósság-mutató szintén jelentős mértékben, 2,9 százalékponttal lett kisebb a 2018. év során, mértéke 69% lett. A csökkenő tendencia alapján teljesültek az államadósságra vonatkozó hazai és uniós előírások.

A GDP arányos államadósság mutatószámok alakulásában negatív hatást gyakorolt a központi költségvetés adósságának növekedése, amelyet azonban kompenzált a gazdasági növekedés kedvező hatása, amely a kormány várakozásához képest 0,8 százalékponttal nagyobb ütemben bővült.

Az adósság összetételének átalakulása szintén folytatódott a 2018. évben. A devizaadósság részarányának 20,0%-ra való csökkenése hozzájárult az állampapír-piac és általában az államháztartás pénzügyi kockázatainak mérséklődéséhez. A lakossági és a hazai befektetők térnyerése az államadósság finanszírozásában kedvező folyamatnak minősíthető, mert ezáltal tovább növekedett az államháztartás finanszírozásának biztonsága. A külföldi befektetők helyett a hazai, elsősorban lakossági szereplők megtakarításai révén Magyarország bruttó külső adósságmutatói is tovább javulhatnak.

Az államháztartás pénzforgalmi hiánya a 2018. évben a GDP 2,8%-át (1 202,1 Mrd Ft) tette ki, ezáltal a 2018. évi költségvetési törvényben tervezett szinten teljesült. Az uniós módszertan szerinti hiány teljesítette az uniós előírást, a GDP 2,3%-ának felelt meg, amely 0,1 százalékponttal alacsonyabban teljesült, mint a tervezett hiány.

A kormány a végrehajtás során kezelte az Állami Számvevőszék által a 2018. évi költségvetési törvényjavaslat véleményezése során feltárt kockázatokat. A kockázatok semlegesítése érdekében a rendelkezésre álló tartalékok, valamint az év közben az egyes kiadási előirányzatoknál keletkezett megtakarítások, illetve többletbevételek kerültek felhasználásra.

A 2018. évben a centralizációs és az újraelosztási arány csökkenése tovább folytatódott. Mindez azt mutatja, hogy az államháztartás egyre kisebb mértékben von el pénzügyi forrásokat a gazdasági szereplőktől. A vállalkozások és a háztartások e forrásokat saját céljaikra használhatják fel, amely közvetetten hozzájárul a gazdasági növekedéshez. Mindezt a 2018. évi makrogazdasági mutatószámok kedvező alakulása is visszaigazolja.

A pénzforgalmi hiány alakulása szempontjából – hasonlóan a 2017. évhez – meghatározó tényezőt jelentett az uniós források felhasználása. Az uniós támogatások felhasználása érdekében a központi költségvetésnek a tervezetthez képest 36,5 Mrd Ft-tal nagyobb összeget, 476,7 Mrd Ft forrást kellett biztosítania. Ebben szerepet játszott az uniós támogatásokkal kapcsolatos bevételek és kiadások tervezettnél alacsonyabb értékű, valamint az uniós támogatások utólagos megtérülésének tervezettnél nagyobb összegű teljesítése.

Az uniós támogatásokkal kapcsolatos bevételek együttesen a törvényi előirányzat 71,1%-ában (1 415,8 Mrd Ft-ban) teljesültek. Ennek jellemző indoka, hogy az előleg típusú finanszírozás volt többségben, ezáltal a kiadások Európai Bizottság általi megtérítése csak részben történt meg

a 2018. évben. A következő években teljesítendő megtérítés azonban növeli majd az uniós támogatások bevételeit. Az uniós támogatások utólagos megtérüléséből a tervezettnél 213,4 Mrd Ft-tal több, együttesen 276,6 Mrd Ft bevétel származott, amely az uniós támogatásokhoz szükséges források értékét csökkentette, hozzájárulva a központi költségvetés finanszírozási terhének mérséklődéséhez.

Az uniós támogatásokkal kapcsolatos kiadások szintén elmaradtak a tervezettől, a törvényi előirányzat 78,3%-ában (1 892,5 Mrd Ft-ban) teljesültek. Ezen belül meghatározó részarányt jelentettek az operatív programok kiadásai. A 2018. évben felhasznált uniós támogatások hozzájárultak a beruházások gyors ütemű növekedéséhez, amely a 2019. évi gazdasági növekedést is kedvezően érinti. A nem teljesült kiadások 2018. évet követő teljesítése hozzájárulhat a gyors gazdasági növekedési ütem fenntartásához a következő években.

A 2018. évi gazdasági növekedés kedvezően hatott a költségvetési folyamatokra, a központi alrendszer összes bevétele a tervezettet 6,2%-kal haladta meg. A bevételi oldalon a GDP bővülése hozzájárult a költségvetés adó-, járulék- és egyéb bevételeinek növekedéséhez, ezek tervezett meghaladó teljesítéséhez. Emellett a törvényi előirányzatnál nagyobb összegben teljesültek az állami vagyonnal kapcsolatos befizetések is. A bevételek növekedéséhez hozzájárultak továbbá a gazdaság fehéritése érdekében tett intézkedések, amelyek közé tartozott az online számlázási rendszer bevezetése, az adóhatóság által készített adóbevallások körének kiterjesztése, a vállalkozások egyszerűsített adózási lehetőségeinek további bővítése, valamint a járuléksökkentő intézkedések (főként a szociális hozzájárulási adót érintő) folytatása.

A központi alrendszer kiadásai szintén meghaladták a törvényi előirányzatot, azonban ennek mértéke nagyságrendileg megegyezett a bevételek növekedésével, hozzájárulva a költségvetés tervezett hiányának nagyságrendi tarthatóságához. A kiadások esetében fontos szempontot jelentett, hogy a gazdasági növekedés révén rendelkezésre álló többletbevétel és a központi tartalékok nagyságrendjének figyelembe vételével került sor a kiadási előirányzatok módosítására, ezek emelésére. Emellett a módosítás nélkül teljesíthető előirányzatok törvényi előirányzathoz képest együttesen (505,5 Mrd Ft-tal) alacsonyabb teljesítése is támogatta a tervezett GDP arányos hiánycél tarthatóságát.

A 2018. évben is folytatódott a képződött maradványok értékének növekedése. A 2018. évben keletkezett maradvány összege 3 211,6 Mrd Ft-ra emelkedett, amely 468,5 Mrd Ft-tal több, mint a 2017. évben. A 2018. évben a pénzforgalmi egyenleggel kapcsolatos kockázatot semlegesítette, hogy a képződött maradványok együttes értéke meghaladta a felhasznált maradvány értékét, illetve a gazdasági növekedés által a bevételek tervezettnél magasabb értékben teljesültek.

A 2018. évben az adósságszolgálattal kapcsolatos kamatkifizetések 70,1 Mrd Ft-tal nagyobb összegben (1 048,8 Mrd Ft-ban) teljesültek a törvényi előirányzathoz képest. Mindez alapvetően a központi költségvetés adósságának nominális növekedésének volt a következménye. Ezzel szemben kedvező volt, hogy a tervezetthez képest a bruttó kamatbevételek 47,1 Mrd Ft-tal magasabb összegben teljesültek. Az adósságszolgálattal kapcsolatos kiadások korlátozott nagyságrendű növekedését támogatta a piaci hozamok alacsony szintje, valamint a pénzpiacokon és a hazai megtakarítások formájában rendelkezésre álló források jelentős nagyságrendje. A GDP arányos nettó kamategyenleg 2,2%-ra, 0,4 százalékponttal csökkent a 2018. évben, amely által

a központi költségvetés az így felszabaduló forrásokat egyéb társadalmi célok érdekében használhatta fel.

Az Egészségbiztosítási Alapnál a gyógyító-megelőző ellátásra (101,9 Mrd Ft-tal) és a gyógyszer-támogatásokra fordított kiadások (20,4 Mrd Ft-tal) a törvényi előírányzathoz képest nagyobb összegben teljesültek. Ezen előírányzatok esetében a Kormány a szükséges forrásokat előírányzat átcsoportosítással biztosította.

A 2018. évi költségvetés végrehajtásához kedvezőek voltak a makrogazdasági körülmények. A gazdasági növekedés összetevői pozitív irányban változtak a 2017. évhez képest, továbbra is élénk volt a háztartások fogyasztási kereslete, magas volt a beruházási hajlandóság, illetve kintartott az export, ezen belül is főképp a szolgáltatások bővülő tendenciája. A makrogazdasági fejlődést jelző indikátorok között továbbra is emelkedett a bruttó átlagkereset, a háztartások megtakarítása, valamint a pénzügyi eszközeinek állománya és a hitelpiaci mutatók is a konjunktúra jeleit mutatták. Ezek együttesen hozzájárultak az uniós átlaghoz képest gyorsabb gazdasági fejlődéshez.

A gazdasági növekedés erősödését különböző keresletélénkítő kormányzati intézkedések is támogatták. Ezek közé tartoztak a foglalkoztatottság növelését, az adórendszer egyszerűsítését, a lakástámogatások bővítését és a beruházások élénkítését szolgáló kormányzati intézkedések.

Az intenzív gazdasági növekedés mellett bizonyos tényezők 2018. évi alakulása fontos, változást jelző folyamatokra mutat rá. Ezek közé tartozik az infláció folyamatos emelkedése, az építőipar esetében a kiadott építési engedélyek számának lassú csökkenése, a külkereskedelmi többlet mérséklődése, valamint az import exportot meghaladó növekedési üteme. E folyamatok hatásait a 2018. évi fellendülés és a kormányzati intézkedések hatásai együttesen kompenzálták. Azonban e folyamatok azt jelzik, hogy középtávon a jelenlegi gyors ütemű gazdasági növekedés lassulása irányába ható kockázatok léptek fel.

Következtetések

2018-ban tovább folytatódott a GDP növekedése, amely lehetővé tette Magyarország gazdasági fejlettségének közeledését az uniós átlaghoz. E folyamat fenntarthatósága szempontjából fontos kérdés az aktuális hajtóerők fennmaradása, illetve az anticiklikus politika eszköztárának a gazdasági körülményekhez igazodó alkalmazása.

Az államadósság finanszírozásában a belső, ezen belül is a lakossági megtakarítások előtérbe helyezése, ezáltal a külső sérülékenység csökkenése hozzájárult a kiszámíthatóbb gazdasági környezet kialakulásához.

Az európai uniós támogatások azon túl, hogy hatást gyakoroltak a központi költségvetés likviditási helyzetére, az e támogatásból megvalósuló beruházások a jövőben alapul szolgálnak a GDP növekedéséhez, valamint hozzájárulnak a központi költségvetés bevételi kapacitásának növekedéséhez.

Az elmúlt években a költségvetési maradványok értéke növekedett. A maradványokra vonatkozó szabályozás 2018. évi változásának hatásait a maradványok nagyságrendje miatt azonban szükséges nyomon követni és értékelni az államháztartás gazdálkodása és a pénzforgalmi hiányra alakulása szempontjából.

1. AZ ELEMZÉS CÉLJA ÉS MÓDSZERE

Az Állami Számvevőszék (ÁSZ) által a 2018. évi központi költségvetés végrehajtásának ellenőrzéséről szóló jelentés elsősorban arra helyezi a hangsúlyt, hogy a központi költségvetés bevételi és kiadási előirányzatainak teljesítése, az ezekkel való gazdálkodás a jogszabályi előírások szerint történt-e, valamint hogy a törvényjavaslatban szereplő pénzügyi adatok, információk megbízhatóak-e. Továbbá arra is kitér, hogy a költségvetés végrehajtásáról készített törvényjavaslat tartalma, szerkezete összhangban van-e a törvényi előírásokkal, illetve, hogy az Alaptörvény és a Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló törvény (Gst.) államadósságra vonatkozó előírásai érvényesültek-e.

Az országgyűlési képviselők és a szakmai közvélemény részéről nemcsak az a kérdés fogalmazódik meg, hogy a költségvetés végrehajtásáról szóló számadatok megbízhatóak-e, hanem az is, hogy a 2018. évben

- ▶ az államadósság nagyságrendje és összetétele hogyan alakult,
- ▶ a költségvetési egyenleg milyen összefüggések, intézkedések eredményeként alakult ki,
- ▶ az uniós források felhasználása hogyan érintette a központi költségvetés pénzforgalmi szemléletű egyenlegét,
- ▶ a bevételek és a kiadások alakulásában milyen tendenciák, összefüggések játszottak szerepet,
- ▶ a költségvetési kiadások funkcionális szerkezete hogyan változott az előző évhez képest,
- ▶ és a bevételek alakulását milyen gazdasági tényezők alakították.

Az ÁSZ tanácsadó szerepével összhangban jelen elemzés e kérdések megválaszolását tűzte ki célul. Az elemzés elkészítésének alapját a 2015-2018. évek közötti költségvetési törvények, zárszámadási törvények, valamint a 2018. évi zárszámadási törvényjavaslat, illetve ennek általános indoklása és a kapcsolódó fejezeti indoklások jelentették.

Emellett az elemzés felhasználta az ÁSZ 2018. évi költségvetési törvényjavaslatról készített véleményét, valamint az elmúlt években készített költségvetési témájú elemzésekben tett következtetésekre is támaszkodott.

Az elemzés során a hazai (Központi Statisztikai Hivatal (KSH), Magyar Nemzeti Bank (MNB), Pénzügyminisztérium (PM)) és a nemzetközi (EUROSTAT, Nemzetközi Valutaalap, Európai Bizottság) szervezetek által készített tanulmányokat, statisztikai adatokat is felhasználtuk.

A gazdasági összefüggések átfogó bemutatása érdekében az elemzés a 2018. évi adatok értékelése mellett a középtávon (a 2015 és 2018 közötti időszakban) megfigyelhető tendenciákra is felhívja a figyelmet. Az elemzés a 2019. október 4-ig rendelkezésre álló makrogazdasági és költségvetési adatokat használta fel.

2. AZ ÁLLAMADÓSSÁG ÉS A HIÁNY ALAKULÁSA

2.1. Az államadósság alakulásának bemutatása

2.1.1. Államadósság alakulása az uniós módszertan szerint

Az uniós módszertan szerint értelmezett államadósság-ráta¹ – a hazai módszertan szerinti államadósság-mutatóhoz hasonlóan – csökkenő pályát követett az elmúlt években, amely tendencia a 2018. évben is folytatódott.

A kormányzati szektor államadósság-rátájának 2015 és 2018. évek közötti alakulását az **1. számú táblázat** mutatja be.

1. táblázat

Az államadósság-ráta alakulása a 2015-2018. évek között

	2015. év	2016. év	2017. év	2018. év
Kormányzati szektor adóssága (Mrd Ft)	26 483,8	27 091,7	28 303,5	29 951,2
GDP (Mrd Ft)	34 785,2	35 896,3	38 835,2	42 661,8
Államadósság-ráta (%)	76,1	75,5	72,9	70,2

Forrás: 2016-2019. évi I. és II. EDP jelentések és a 2018. évi zárszámadási törvényjavaslat adatai alapján ÁSZ szerkesztés

A 2018. évben az államadósság-ráta 2,7 százalékponttal csökkent az előző évi értékhez képest. Ezáltal tovább közeledett a konvergencia kritériumok között szereplő, EU által előírt 60,0%-os értékhez.

Az EU által alkalmazott adósságszabály szerint, ha valamely tagország államadósság-rátája meghaladja az előírt maximális értéket, akkor az un. „egyhuszados szabályt” szükséges alkalmazni. Eszerint a 60,0% feletti rész legalább egy huszadával szükséges csökkenteni az államadósság-rátát. Mindez Magyarország esetében a 2018. évben 0,6 százalékpontnak felelt meg. A 2018. évi csökkenés mértéke e szintet meghaladta, ez alapján teljesítette az EU által meghatározott követelményt.

A KSH által 2019. októberben közzétett EDP jelentés szerint a kormányzati szektor konszolidált adósságán belül meghatározó részarányt képviselt a 2018. évben is a központi kormányzat konszolidált adóssága, amelynek értéke a 2018. év végén 30 657,9 Mrd Ft-ot tett ki. Az előző évhez képest a központi költségvetés konszolidált adóssága 2 082,6 Mrd Ft-tal növekedett. A helyi önkormányzatok adóssága 71,1 Mrd Ft-tal növekedett, a társadalombiztosítási alapok adóssága 61,0 Mrd Ft-tal csökkent a 2018. évben az előző évhez képest.

¹ Az uniós módszertan (ESA2010 nemzeti számla rendszer) a számbavétel időpontját, értékét, az elszámolandó tranzakciók körét illetően is eltér a hazai államadósság mérésére alkalmazott módszertantól.

2.1.2. Az államadósság alakulása a hazai módszertan szerint

Az Alaptörvényben meghatározott adósságszabály értelmében mindaddig, amíg az államadósság meghaladja a bruttó hazai össztermék felét, az Országgyűlés csak olyan költségvetési törvényt fogadhat el, amely a GDP-hez viszonyított államadósság arányának csökkenését tartalmazza, illetve nem vehető fel olyan kölcsön, amelynek következtében az adósságráta az előző évhez képest emelkedik.

Az államadósság-mutató elemeit és ezek alakulását a hazai módszertan szerint a 2015-2018. évek közötti időszakban az alábbi **2. számú táblázat** mutatja be.

2. táblázat

Az államadósság-mutató alakulása a 2015-2018. évek között

	2015. év	2016. év	2017. év	2018. év
A kormányzati szektor konszolidált, korrigált adóssága (Mrd Ft)	25 543,3	26 248,1	27 922,1	29 451,3
GDP (Mrd Ft)	34 785,2	35 896,3	38 835,2	42 661,8
Államadósság-mutató (%)	73,4	73,1	71,9	69,0

Forrás: ÁKK, KSH adatok és a 2018. évi zárszámadási törvényjavaslat alapján ÁSZ szerkesztés

A táblázat adatai alapján látható, hogy az államadósság nominálisan kifejezett értéke az elmúlt években folyamatosan növekedett. Az államadósság-mutató azonban a GDP növekedésének köszönhetően az elmúlt években csökkenő tendenciát mutatott. A 2018. évben az államadósság-mutató 2,9 százalékponttal volt alacsonyabb az előző év végi értékhez képest.

Az államadósság-mutató csökkenése teljesítette az Alaptörvény 36. cikk (5) bekezdésében és a Gst. 4. § (2a.) bekezdésében foglalt követelményt. Az Alaptörvény 36. cikk (5) bekezdésével összhangban az államadósság-mutató csökkenő tendenciát követett. A makrogazdasági mutatók közül a GDP reálnövekedési üteme meghaladta a 3,0%-ot, az infláció azonban 3,0% alatt maradt, emiatt a Gst. 4. § (2a.) bekezdésének előírása alapján az államadósság-mutató csökkenésének legalább 0,1 százalékpontot kellett elérnie.

Az államadósság-mutató csökkenésében két ellentétes irányú folyamat játszott szerepet. Az egyik, hogy a 2018. évi költségvetési törvény által az év végére tervezett, tervárfolyamon számított Gst. szerinti adóssághoz képest a tényleges államadósság értéke 1 407,7 Mrd Ft-tal magasabb lett. A másik tényező a GDP tervezettnél gyorsabb ütemű reálnövekedése volt, amely 0,8 százalékponttal haladta meg a kormány előrejelzését.

Az államadósság alakulását meghatározta a központi költségvetés adósságának növekedése, amely tény árfolyamon számítva 1 942,0 Mrd Ft-ot jelentett. A központi költségvetés adósságának – ezáltal az államadósság – alakulásában fontos tényezőt jelentett a forint euróhoz képesti gyengülése, amelynek következtében a 2018. évben 208,8 Mrd Ft-tal növekedett az államadósság értéke.

2.2. A központi költségvetés adósságának szerkezete

A központi költségvetés adóssága a 2018. év végén tényleges árfolyamon számolva 28 688,2 Mrd Ft-ot tett ki, amely 7,3%-os növekedésnek felel meg a 2017. év végi értékhez képest. A központi költségvetés adósságállományának 2017. és 2018. évi adatait a **3. számú táblázat** mutatja be.

3. táblázat

A központi költségvetés adósságának állománya és összetétele a 2017. és a 2018. évben

Adósságállomány	2017. év (Mrd Ft)	2018. év (Mrd Ft)	Megoszlási arány (%)	Változás az előző évhez képest (Mrd Ft)
Forintadósság összesen	20 689,4	22 796,0	79,5	2 106,6
Hitel	1 041,1	1 167,7	4,1	126,6
Államkötvény	11 767,1	12 836,1	44,7	1 069,0
Lakossági állampapír	6 802,8	7 515,7	26,2	712,9
Diszkont kincstárjegy	1 039,2	1 237,3	4,3	198,1
Nem piaci értékesítésű állampapírok	39,2	39,2	0,1	0,0
Devizaadósság	5 782,6	5 724,8	20,0	-57,8
Hitel	929,1	795,0	2,8	-134,1
Kötvény	4 853,5	4 929,8	17,2	76,3
Forint és deviza- adósság összesen	26 472,0	28 520,8	99,5	2 048,8
Egyéb kötelezettségek	274,2	167,4	0,6	-106,8
Mindösszesen	26 746,2	28 688,2	100,0*	1 942,0

*: Kerekítési különbség miatti eltérés.

Forrás: ÁKK monitoring jelentések és a 2018. évi zárszámadási törvényjavaslat adatai alapján ÁSZ szerkesztés

A központi költségvetés adósságának 2018. évi változásában meghatározó szerepet játszott a forintadósság növekedése és ezzel párhuzamosan a devizaadósság csökkenése. Ezen adatok alapján teljesült az államadósság-kezelési stratégia egyik fő célkitűzése, amely a devizaadósság csökkenésére vonatkozott. Az ÁSZ „Az adósságcsökkentés fenntarthatósága” című elemzésében rámutatott, hogy e változás pozitív kockázati tényezőt jelentett a 2018. évben az államadosság-mutató hosszú távú, fenntartható csökkenése szempontjából.

A központi költségvetés adósságának finanszírozási szerkezete jelentősen változott az elmúlt években. Mindezt jól mutatja, hogy a 2015. évben az adósságon belül 32,3%-os részarányt képviseltek a devizában kibocsátott eszközök. E szinthez képest a devizaadósság részaránya a 2018. év végére 20,0%-ra csökkent.

A devizaadósság állományának változásán belül a devizában denominált hitelek értékének csökkenése valósult meg, ugyanakkor a devizában kibocsátott kötvények értéke 76,3 Mrd Ft-tal növekedett. Mindez arra mutat rá, hogy nemcsak a forint-deviza összetétel változott a 2018. évben, hanem a külföldi pénznemben kibocsátott finanszírozási eszközök között is hangsúlyeltolódás történt. Együttesen a devizaadósság részarányának csökkenése hozzájárult Magyarország és ezen belül is az államháztartás sérülékenységének mérséklődéséhez.

A forintadósság összetételét vizsgálva látható, hogy a központi költségvetés adósságának fő finanszírozási eszközeit a 2018. évben is az állampapírok jelentették. A hitel típusú eszközök állományának értéke nem változott számottevően.

Az államadósság-kezelés céljai közé tartozott a 2018. évben a belső megtakarítások bevonása az államadósság finanszírozásába. Ennek fő elemét jelentette a lakossági befektetők szerepének növelése. E célkitűzéssel összhangban a lakosság által birtokolt állampapírok állománya együttesen 712,9 Mrd Ft-tal növekedett a 2018. év során az előző évhez képest. Ezen belül főképp a lakosság számára kibocsátott államkötvények állománya növekedett, míg a lakossági kincstárjegyek állománya 0,7%-kal csökkent.

A lakossági állampapírok állományának növekedése kedvező folyamat, mert ezáltal tovább növekedett a hazai állampapírpiac, illetve az államháztartás finanszírozási biztonsága. A lakossági államkötvények állományának és részarányának növekedése pedig a finanszírozási források rendelkezésre állásának időtartamát is növelték, mivel a diszkont kincstárjegyek rövid lejáratú finanszírozási lehetőséget biztosítanak. Továbbá nagyobb a bizonytalanság ezen értékpapírok esetén, hogy milyen arányban újítják meg a lakossági befektetők a lejárat időpontjában.

Továbbá a lakossági állampapírok állományának növekedése pozitívan érintette a központi költségvetés likviditását is. Mindez azáltal valósult meg, hogy a lakossági állampapírok értékesítéséből származó bevételek – az egyéb, a gazdasági növekedésből származó bevételekkel együtt – növelték a Kincstári Egységes Számla egyenlegét. A központi költségvetés likviditásának javulása hozzájárult az államadósság finanszírozásának biztonságához.

Az államadósság finanszírozásának további fontos jellemzője, hogy mely gazdasági szereplők milyen nagyságrendben vásárolnak állampapírokat. Amennyiben a hazai és a külföldi szereplők által birtokolt állampapír állományt elemezzük, akkor ez esetben a bruttó külső államadósság alakulása bír kiemelt jelentőséggel.

Az adósságot finanszírozó állampapírok állományának befektetői csoportok szerinti megoszlását a **4. számú táblázat** mutatja be.

4. táblázat

**Az állampapír állomány alakulása befektetői csoportonként a 2015-2018. évek között
(adatok Mrd Ft-ban)**

Befektető típusa	2015. év	2016. év	2017. év	2018. év
Külföld	11 028,6	10 029,8	9 220,3	9 336,8
Hitelintézetek	6 582,8	7 618,1	8 612,8	8 467,5
Háztartások	3 159,8	4 178,9	5 024,9	5 778,7
Egyéb	4 014,9	4 361,6	4 899,9	5 083,9
Összesen	24 786,1	26 188,4	27 757,9	28 666,9

*Forrás: MNB fizetési mérleg jelentések (2015-2018 és 2019. április) adatok alapján
ÁSZ szerkesztés*

Az állampapír állományon belül a legjelentősebb mértékben a háztartások tulajdonában levő állampapír állomány növekedett, amelynek értéke az elemzett időszakon belül közel megduplázódott, 82,9%-kal növekedett. Ezáltal a 2018. év végére a háztartások az állam által kibocsátott állampapírok több mint 20,2%-át birtokolták.

A háztartások állampapír állományának növekedése több tényező következménye volt. Egyrészt az elmúlt években jelentősen növekedett a bruttó átlagkereset értéke, amelynek révén a megtakarítási hajlandóság javulásával párhuzamosan emelkedett a megtakarítások értéke. Másrészt a különböző kormányzati intézkedések is közvetetten hozzájárultak ahhoz, hogy a lakosság megtakarításai bővüljenek. Ezek közé tartozik többek között a személyi jövedelemadó kulcs csökkentése, a bérnövekedést elősegítő intézkedések, valamint a különböző kedvezmények, támogatások nyújtása (például a családi adókedvezmény folyamatos bővítése).

A hitelintézetek tulajdonában levő állampapír állomány is folyamatosan növekedett a 2017. évig. Ebben kisebb mértékű visszaesés történt a 2018. évben, amelynek fő indoka a hitelkereslet bővülése miatt a szabad pénzügyi források csökkenése volt. A korábbi években megfigyelhető relatíve alacsonyabb hitelkereslet mellett nagyobb összegben állt rendelkezésre a hitelintézetek számára befektetendő pénzforrás. Ennek ellenére továbbra is jelentős szerepet játszottak (a 2018. évben 29,5%-os részaránnyal) a hitelintézetek az állampapírpiac likviditásának fenntartásában.

Az egyéb befektetők – döntően a nem pénzügyi vállalkozások, önkormányzatok, állami tulajdonú gazdasági társaságok – által birtokolt állampapír állomány értéke az elemzett időszakon belül stabilan növekedett.

Az állampapír állomány befektetői összetétele a 2015. évtől kezdődően jelentősen átalakult. A 2015. évben a külföldi befektetők részaránya 44,5% volt, amely a 2018. év végére 32,6%-ra mérséklődött. E változás és a hazai befektetői csoportok szerepének növekedése kedvező elmozdulást jelent az államadósság szerkezetében a finanszírozás biztonságát tekintve. Az államadósság finanszírozásának kockázatát a külföldi helyett a belföldi szereplők részarányának nö-

vekedése kétféleképpen csökkenti. Egyrészt a forint típusú adósság részarányának emelkedésével párhuzamosan a forintban történő elszámolás által csökken a devizakockázat. Másrészt a hazai befektetők kevésbé reagálnak érzékenyen a piaci, elsősorban a nemzetközi eseményekre. A külföldi befektetők ezzel szemben gyorsan dönthetnek az állampapír piaci befektetéseik visszaváltásáról, amely finanszírozási kockázatot jelent az államháztartás számára.

A bruttó külső államadósság csökkenése azért is kiemelt kérdés, mert ennek csökkenése hozzájárul a magyar gazdaság bruttó külső adósságának mérséklődéséhez. Mindez valamennyi gazdasági szereplő számára pozitív hatásokat rejt magában a makrogazdasági mutatók változásán keresztül. Továbbá a nemzetközi hitelminősítők javuló értékelése révén az adósság finanszírozási kiadásai is tovább mérséklődhetnek.

2.3. Az adósságszolgálattal kapcsolatos bevételek és kiadások

Az adósságszolgálattal kapcsolatos kamatkidadások a 2018. évben 1 048,4 Mrd Ft-ot tettek ki, amely 70,1 Mrd Ft-tal (7,2%-kal) magasabb a törvényi előírányzathoz képest. Az államadóssággal kapcsolatos kamatbevételek szintén meghaladták a törvényi előírányzatot. A kamatbevételek együttesen 120,5 Mrd Ft-ban teljesültek, amely 47,1 Mrd Ft-tal nagyobb értéket jelent a törvényi előírányzathoz képest. Ezáltal összességében a kamategyenleg 23,0 Mrd Ft-tal alakult kedvezőtlenebbül a költségvetési törvényben meghatározotthoz képest.

A központi alrendszer államadóssága utáni bruttó kamatkidadások törvényi előírányzathoz képest nagyobb összegű teljesítését elsősorban a tervezettet meghaladó összegű csereaukciók, valamint a tervezetthez képest magasabb összegű és hosszabb futamidejű hiányt finanszírozó államkötvény-értékesítés okozta. Ezzel szemben kedvező körülményt jelentett a piaci hozamok alacsony szintje, valamint a pénzpiacokon és a hazai megtakarítások formájában rendelkezésre álló források jelentős nagyságrendje.

Az adósságszolgálattal kapcsolatos kamatkidadások között a forint típusú kiadások összesen 847,9 Mrd Ft-ban teljesültek. Ezen belül a piaci értékesítésű államkötvények kamatkidadásai együttesen 746,5 Mrd Ft-ot tettek ki, amely 96,0 Mrd Ft-tal haladta meg a tervezett összeget. A kincstárjegyek kamatkidadása összesen 9,2 Mrd Ft-tal volt kisebb a törvényi előírányzathoz képest. Ezen belül a diszkont kincstárjegyeknél 4,7 Mrd Ft-tal, a lakossági kincstárjegyek esetében 4,5 Mrd Ft-tal alacsonyabb összegben teljesültek a kiadások a kedvező piaci és hozamkörnyezet miatt. A devizában jelentkező kamatkidadások 200,5 Mrd Ft-ot tettek ki és a törvényi előírányzathoz képest 6,3 Mrd Ft-tal kisebb összegben teljesültek.

A 2018. évben a bruttó kamatkidadás és a bruttó kamatbevétel különbözeteként 927,9 Mrd Ft volt a nettó kamategyenleg. Összehasonlítva ezen érték a 2017. évben 986,9 Mrd Ft értékű volt. A nettó kamategyenleg értéke befolyásolja a pénzforgalmi egyenleg alakulását. Ezért is fontos, hogy az elmúlt évhez képest és hosszabb időtávban is a nettó kamatkidadások csökkenő tendenciát mutattak, a nominális államadósság növekedése ellenére is.

2.4. A hiánymutatók alakulása

2.4.1. A pénzforgalmi hiány alakulása

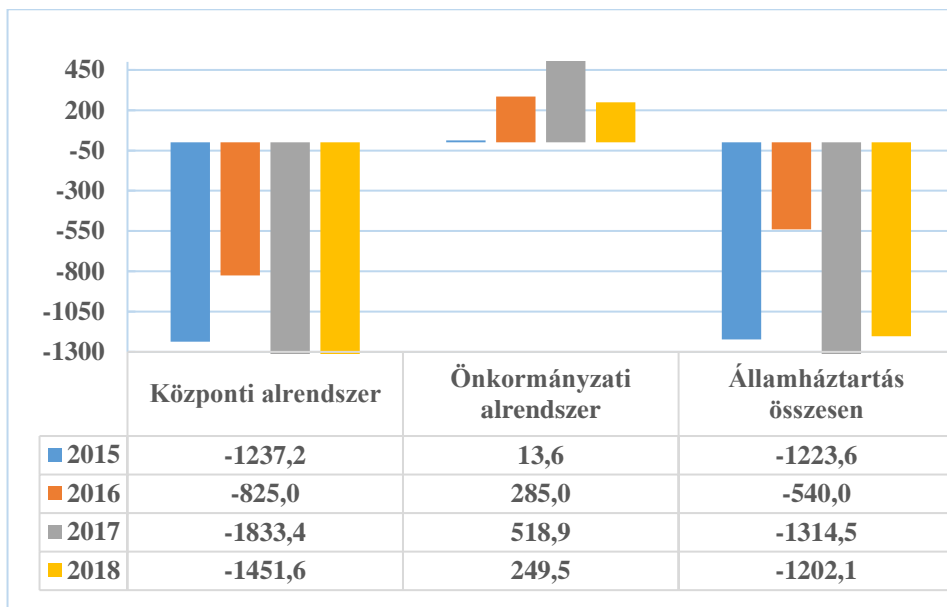
Az államháztartás pénzforgalmi hiánya a 2018. évben 1 202,1 Mrd Ft-ot tett ki, ami a GDP 2,8%-ának felelt meg. Ezen belül az államháztartás központi alrendszerének hazai módszertan szerinti hiánya a tervezett 1 360,7 Mrd Ft-hoz képest 1 451,6 Mrd Ft-ban teljesült, ez együttesen a GDP 3,4%-ának felelt meg.

Az államháztartás központi alrendszerén belül a központi költségvetés 1 375,5 Mrd Ft, a társadalombiztosítás pénzügyi alapjai 83,7 Mrd Ft hiánnyal, az elkülönített állami pénzalapok 7,6 Mrd Ft szufficittal zárták a 2018. évet. Emellett a helyi önkormányzatok 249,5 Mrd Ft-os többletet realizáltak ezen időszakban.

A 2015-2018 közötti időszak pénzforgalmi hiány adatát és ennek összetevőit az **1. számú ábra** tartalmazza.

1. ábra

Az államháztartás egyenlege alrendszerenként a 2015-2018. évek között (Mrd Ft)

*Forrás: 2015-2017. évi zárszámadási törvény,
2018. évi zárszámadási törvényjavaslat adatai alapján ÁSZ szerkesztés*

Az elemzett időszakon belül jellemzően a központi alrendszer hiánnyal, míg az önkormányzati alrendszer szufficittal zárta az adott évet. Összességében az önkormányzati alrendszer többlete az egyes években – a 2018. évben is – mérsékelte a központi alrendszer pénzforgalmi hiányát.

Az államháztartás központi alrendszerének 2018. évi pénzforgalmi hiánya a 2017. évi hiánynál 381,8 Mrd Ft-tal volt alacsonyabb. Mindez hozzájárult az államháztartás GDP arányos hiányának csökkenéséhez a 2018. évben az előző évhez képest. Hasonlóan az államadósság

mutatószámaihoz a GDP arányos hiányadatok kedvező alakulásában is fontos szerepet játszott a GDP gyors ütemű növekedése. Továbbá kiemelt tényezőt jelentett a gazdasági növekedésnek is köszönhetően együttesen a költségvetési bevételek előirányzatnál magasabb teljesítése.

A hiány alakulására hatást gyakorló tényezők, költségvetési területek részletes bemutatására a **3. fejezet** keretében kerül sor.

2.4.2. Az uniós módszertan szerinti hiány alakulása

A kormányzati szektor hiánya az Európai Unió statisztikai módszertana (továbbiakban ESA) szerinti elszámolási szabályok alapján a 2018. évben 976,5 Mrd Ft volt, amely GDP arányosan -2,3%-os egyenlegnek felel meg. Ezáltal a 2018. évre tervezett 2,4%-os GDP arányos hiánycél 0,1 százalékponttal kedvezőbben alakult. A kormányzati szektor 2018. évi hiánya teljesítette a Gst. 3/A. § (2) bekezdés b) pontjában meghatározott követelményt, mert a 3,0%-os hiánycél nem lépte túl, valamint teljesítette a maastrichti szerződésben rögzített konvergenciakritériumot is.

A kormányzati szektor 2018. évi bevételei a 2017. évi bevételeket több mint 8,0%-kal haladták meg. Ezen belül a termelési adóbevételek – főképp az ÁFA bevétel növekedése miatt –, az egyéb bevételek és a társadalombiztosítási hozzájárulások haladták meg az előző évi bevételeket.

A kormányzati szektor 2018. évi kiadásai nagyságrendileg 8,5%-kal haladták meg az előző évi kiadásokat. Ezen belül a beruházási kiadások, az egyéb kiadások, valamint a kifizetett munkavállalói jövedelmek haladták meg a legnagyobb mértékben az előző évben teljesített kiadásokat.

Az ESA szerinti elszámolási szabályok alapján számított költségvetési egyenleg és a pénzforgalmi egyenleg közötti különbség levezetését, az ún. ESA/EDP híd 2015-2018. évi adatait az alábbi, **5. számú táblázat** mutatja be. A hazai pénzforgalmi szemléletű és az uniós módszertan szerint értelmezett eredményszemléletű hiányadatok csak a két módszer közötti eltérések miatti korrekció után hasonlíthatóak össze.

5. táblázat

A GDP arányos ESA/EDP egyenleg (ESA/EDP híd) levezetése 2015-2018 (%)

Megnevezés	2015. év	2016. év	2017. év	2018. év
1. Az államháztartás pénzforgalmi egyenlege	-3,6	-1,6	-3,4	-2,8
2. Eredményszemléletesítés hatása	2,3	-0,4	0,6	0,2
3. Pénzügyi tranzakciók miatti korrekció	-0,5	0,0	0,0	0,0
4. Egyéb korrekciók	-0,4	-0,1	0,1	0,0
5. Államháztartáson kívüli szervezetek egyenlege	0,3	0,3	0,3	0,3
6. EDP híd összesen (2+3+4+5)	1,6*	-0,2	1,0	0,5
Kormányzati szektor EDP egyenlege	-2,0	-1,8	-2,4	-2,3

*: Az összetevők kerekítési különbözete miatti eltérés.

Forrás: KSH EDP jelentések adatai alapján ÁSZ szerkesztés

Az államháztartás pénzforgalmi egyenlege a 2015-2018. évek időszakában hullámzó tendenciát mutatott. Az ESA/EDP híd értéke a 2016. év kivételével pozitív volt.

A 2016. évben az eredményszemléletesítés hatásánál tapasztalható „kiugró” adat indoka a csökkenő nagyságrendű uniós támogatások elszámolásra gyakorolt hatása. Az uniós támogatások előző évhez képest alacsonyabb felhasználása miatt kisebb korrekciós tételt jelentett, mivel a módszertan szerint az uniós támogatások megelőlegezésére fordított költségvetési kiadások nem vehetők figyelembe az eredményszemléletesítés elszámolás során.

Az elemzési időszakon belül a kormányzati szektor egyenlege a 2016. évig javuló tendenciát mutatott, majd ezt követően a 2016. évhez képest a 2017. évre 0,6 százalékponttal romlott. Azonban így sem veszélyeztette az uniós módszertan szerinti hiányra vonatkozó szabály teljesülését.

A 2018. évben az EDP hiány pénzforgalmi hiányhoz mért 0,5 százalékpontos eltérését – a 2019. októberi EDP jelentés adatai szerint – jellemzően az eredményszemléletesítés hatása és az államháztartáson kívüli szervezetek egyenlegéből adódó korrekciók eredményezték.

3. A KÖLTSÉGVETÉSI FOLYAMATOK ALAKULÁSA

3.1. Az uniós támogatások felhasználása

A 2014-2020 évek közötti fejlesztési ciklusban több mint 25,4 Mrd euró (nagyságrendileg 8 100 Mrd Ft) támogatást használhat fel Magyarország. Mindez a kapcsolódó hazai társfinanszírozással együtt mintegy 12 ezer Mrd Ft fejlesztési forrást jelent. Az uniós források felhasználása során a különböző célok között a gazdaságfejlesztési cél került előtérbe. Mindez azért fontos, mert a gazdaságfejlesztési célú beruházások az EU-s transzferek által hosszabb távon is támogatni tudják a magyar gazdaság növekedését.

Az európai uniós költségvetési kapcsolatok 2018. évi alakulását a **6. számú táblázat** mutatja be.

6. táblázat

Az európai uniós költségvetési kapcsolatok alakulása a 2018. évben
(adatok Mrd Ft-ban)

Megnevezés	2018. évi törvényi előirányzat				2018. évi teljesítés			
	Kiadás	Uniós bevétel	Fejezeti bevételek	Központi forrás	Kiadás	Uniós bevétel	Fejezeti bevételek	Központi forrás
Kohéziós politikai OP-k 2014-2020	1 970,4	1 687,2	0,0	283,2	1 509,0	887,5	70,0	551,5
Területi együttműködési programok	18,2	0,0	2,8	15,4	22,0	0,0	1,1	20,9
Vidékfejlesztési és Halászati Programok	259,9	212,0	0,0	47,9	181,6	133,1	2,2	46,3
Egyéb uniós programok	167,0	12,1	0,5	154,4	130,7	33,1	1,3	96,3
2014. előtti strukturális támogatások	2,5	0,0	0,0	2,5	49,2	0,0	10,8	38,4
Összesen	2 418,0	1 911,3	3,4*	503,4	1 892,5	1 053,8*	85,4	753,3*

*: Az összetevők kerekítési különbözete miatti eltérés.

Forrás: 2018. évi zárszámadási törvényjavaslat adatai alapján ÁSZ szerkesztés

A 2018. évben az európai uniós támogatásokkal kapcsolatos kiadások 1 892,5 Mrd Ft, a bevételek 1 053,8 Mrd Ft, az uniós programok fejezeti kezelésű bevételei 85,4 Mrd Ft összegben teljesültek. Az uniós támogatások bevételei és kiadásai közötti különbség (753,3 Mrd Ft) a központi költségvetés által biztosítandó támogatást jelentette. Ennek értékét csökkentette az egyéb

uniós bevételek keretében realizált 276,6 Mrd Ft bevétel, amely az uniós támogatások utólagos megtérüléséből, valamint a vámbeszedési költség megtérítéséből származott.

Pénzforgalmi szempontból együttesen a központi költségvetés által biztosítandó költségvetési támogatás értéke a 2018. évben 476,7 Mrd Ft-ot tett ki. Ezen összeg a központi költségvetés pénzforgalmi szemléletű hiányának meghatározó tényezőjét jelentette. E hatást nagymértékben befolyásolta a tervezett uniós kiadások és bevételek törvényi előirányzathoz képest alacsonyabb teljesítése (kivéve a területi együttműködési programokat), valamint az utólagos megtérülés tervezetthez képest nagyobb összegű teljesítése.

3.1.1. Az uniós programokkal kapcsolatos bevételek teljesítése

Az uniós programokkal kapcsolatos bevételek törvényi előirányzathoz képesti teljesítését a **7. számú táblázat** mutatja be.

7. táblázat

Az uniós programokkal kapcsolatos bevételek teljesítése a 2018. évben

Megnevezés	Törvényi előirányzat (Mrd Ft)	Teljesítés (Mrd Ft)	Teljesítés (%)
2014-2020 kohéziós politikai OP-k	1 687,2	887,6	52,6
Vidékfejlesztési és halászati programok 2014-2020	212,0	133,1	62,8
Egyéb uniós programok	12,1	33,1	273,6
Egyéb uniós bevételek	75,8	276,6	364,9
Fejezeti kezelésű bevételek	3,4	85,4	2 511,8
Összesen	1 990,5	1 415,8	71,1

Forrás: 2018. évi zárszámadási törvényjavaslat adatai alapján ÁSZ szerkesztés

Az uniós programokkal kapcsolatos bevételeken belül a 2018. évben a legnagyobb részarányt a 2014-2020 közötti programozási ciklus operatív programjainak bevételei tették ki. A teljesítés azonban elmaradt a törvényi előirányzattól. A képződött bevételeken belül jelentős részarányt képviseltek az egyéb uniós bevételek, amelyek között az uniós támogatások utólagos megtérülése előirányzaton az Új Magyarország Fejlesztési Tervhez kapcsolódóan 260,9 Mrd Ft, a vámbeszedési költség megtérítése esetében 15,7 Mrd Ft bevétel teljesült.

A 2018. évben teljesített fejezeti kezelésű uniós bevételek 94,7%-a a kohéziós politikai operatív programokhoz kapcsolódott. Ebből 10,9 Mrd Ft az előző, a fennmaradó összeg az aktuális ciklushoz kapcsolódó bevételt jelentett. Az aktuális programozási cikluson belül a bevételek többsége a KEHOP (26,0 Mrd Ft), az IKOP (15,6 Mrd Ft) és a TOP (13,2 Mrd Ft) programoknál jelentkezett.

Az uniós programokkal kapcsolatos bevételek együttesen 71,1%-ban teljesültek, amely 4,3 százalékponttal nagyobb teljesítési értéket jelent a 2017. évi értékhez viszonyítva. Mindez azt mutatja, hogy a tervezett uniós támogatások nagyobb arányban teljesültek a 2018. évben az előző évhez képest.

3.1.2. Az uniós programokkal kapcsolatos kiadások teljesítése

Az uniós programokkal kapcsolatos kiadások törvényi előirányzathoz képesti teljesítését a **8. számú táblázat** mutatja be.

8. táblázat

Az uniós programokkal kapcsolatos kiadások teljesítése a 2018. évben

Megnevezés	Törvényi előirányzat (Mrd Ft)	Teljesítés (Mrd Ft)	Teljesítés (%)
2014-2020 kohéziós politikai operatív programok	1 970,4	1 509,0	76,6
Vidékfejlesztési és halászati programok 2014-2020	259,9	181,6	69,9
Egyéb uniós programok	167,0	130,7	78,3
Európai Területi Együttműködési Programok	18,2	22,0	120,9
2014 előtti kohéziós politikai operatív programok	2,5	49,2	1968,0
Összesen	2 418,0	1 892,5	78,3

Forrás: 2018. évi zárszámadási törvényjavaslat adatai alapján ÁSZ szerkesztés

Az uniós programokkal kapcsolatos kiadások a 2018. évben együttesen 78,3%-ban teljesültek.

A 2018. évi teljesített kiadások 17,8%-át költségvetési szervek, 19,6%-át állami többségi tulajdonú nem pénzügyi vállalkozások, 23,2%-át a helyi önkormányzatok használták fel. A fennmaradó 39,4% a magánszektor szereplői részére került kifizetésre.

Hasonlóan az uniós programokkal kapcsolatos bevételekhez a kiadások között is meghatározó szerepet töltek be a kohéziós politikai operatív programok. A kiadások teljesítési adataira hatást gyakorolt, hogy év közben a kormány saját hatáskörben módosította az operatív programok előirányzatait.

Az operatív programok kiadási előirányzata 5,6%-kal (109,7 Mrd Ft-tal) emelkedett, ugyanakkor a tervezett összetétel is átalakult a 2018. évben. A GINOP esetében az előirányzat 335,1 Mrd Ft-tal csökkent, ezzel szemben a TOP, KEHOP és EFOP programok esetében az elő-

irányzat együttesen 418,0 Mrd Ft-tal emelkedett. A teljesítési adatok alapján az operatív programok teljesítése elmaradt a törvényi és a kormány által saját hatáskörben végrehajtott előirányzat módosítások révén keletkezett módosított előirányzattól.

Az operatív programok 2018. évi előirányzatait és a kapcsolódó teljesítési adatokat a **9. számú táblázat** mutatja be.

9. táblázat

A kohéziós politikai operatív programok teljesítési adatai a 2018. évben (adatok Mrd Ft-ban)

	Törvényi előirányzat	Módosított előirányzat (kormányzati hatáskör alapján)	Teljesítés
GINOP	657,3	322,2	287,5
VEKOP	98,3	99,3	76,9
TOP	203,1	352,8	301,2
IKOP	425,2	444,3	344,8
KEHOP	180,4	308,4	109,8
EFOP	263,9	404,2	300,6
RSZTOP	-	1,4	1,3
KÖFOP	142,2	147,5	86,8
Összesen	1 970,4	2 080,1	1 509,0*

*: Kerekítési különbözet miatti eltérés.

Forrás: 2018. évi zárszámadási törvényjavaslat adatai alapján ÁSZ szerkesztés

A 2018. év végén az operatív programokra kifizetett támogatások értéke a programozási ciklusban rendelkezésre álló összeg 65,0%-ára növekedett. Ezzel szemben az Európai Bizottság felé a költségvetési keret mindössze 26,0%-a került benyújtásra lehívás céljából. Mindez jól mutatja az uniós költségvetési támogatások felhasználásának sajátosságát, amely szerint az előleg típusú kifizetés van túlsúlyban a kifizetett támogatások esetében, amelyek megtérülése hosszabb időt vesz igénybe.

Az egyéb uniós programok kiadásai között meghatározó részarányt képviseltek a közlekedés-fejlesztési CEF projektek, amelyeknél a 2018. évi teljesített kiadás 98,7 Mrd Ft volt. E támogatások többségében előlegként kerültek kifizetésre, ebből következően a kapcsolódó uniós bevételek megtérítése a következő években várható.

Az ÁSZ a 2018. évi költségvetési törvényjavaslat véleményezése keretében az EGT, Norvég Alap támogatásból megvalósuló projektek 2014-2020 előirányzatot részben megalapozottnak minősítette. Az azonosított kockázat a végrehajtás során nem következett be, mert az előirányzatban kiadás nem történt a 2018. évben.

3.1.3. Hozzájárulás az EU költségvetéséhez

Az EU költségvetéséhez való hozzájárulás jogcímen 316,5 Mrd Ft volt a teljesítés. A teljesített kifizetések a 2018. évre tervezett előirányzatot 6,6 Mrd Ft-tal haladták meg. A legnagyobb eltérés (4,8 Mrd Ft) az ÁFA alapú hozzájárulásnál jelentkezett. A teljesítés alakulásának indokát az ÁFA bevételi prognózis Európai Bizottság általi aktualizálása, tartalmi változása jelentette.

3.2. A központi alrendszer pénzforgalmi egyenlegét befolyásoló tényezők

A központi alrendszer pénzforgalmi szemléletű egyenlegének alakulása megmutatkozott a 2018. évben a centralizációs és az újraelosztási arány változásában. Ehhez a költségvetés bevételeinek és kiadásainak kedvező alakulása, valamint a jelentős nagyságrendben képződött maradvány járult hozzá.

3.2.1. A centralizációs és újraelosztási arány alakulása

A centralizációs arány a költségvetési bevétel GDP-hez viszonyított aránya, az újraelosztási arány a költségvetési kiadások GDP-hez viszonyított aránya. Minden ország gazdaságára jelentős befolyást gyakorol a költségvetés gazdaságon belüli súlya, a GDP-hez viszonyított újraelosztás mértéke. A kormányzati szektorra vonatkozóan, a nemzeti számlarendszer (SNA) tartalmazza az ESA/EDP centralizációs és újraelosztási arányokat.

A kormányzati szektor 2015-2018 közötti centralizációs és újraelosztási arányainak alakulását mutatja be a **10. számú táblázat**.

10. táblázat

A kormányzati szektor centralizációs és újraelosztási arányai 2015-2018 között

Év	Centralizációs arány (%)	Újraelosztási arány (%)	Centralizációs arány-újraelosztási arány (%)
2015. év	48,5	50,5	-2,0
2016. év	45,6	47,4	-1,8
2017. év	44,7	47,1	-2,4
2018. év	44,3	46,6	-2,3

Forrás: EUROSTAT és KSH EDP jelentés adatok alapján ÁSZ szerkesztés

A 2015-2018. évek közötti időszakban a kormányzati szektor centralizációs és újraelosztási aránya folyamatos csökkenést mutatott. A 2018. évben tovább folytatódott e tendencia, azonban ennek üteme lassult az előző évekhez képest. A centralizációs arány 0,4 százalékponttal, illetve az újraelosztás arány 0,5 százalékponttal csökkent, javítva ezáltal az uniós módszertan szerinti hiány értékét az előző évhez képest.

A két arányszám közötti különbség – amely megegyezik a kormányzati szektor GDP arányos hiányával – az elemzett időszakon belül folyamatosan ingadozott, azonban pozitív folyamatot jelez, hogy nem érte el a 3,0%-os szintet. Ezzel párhuzamosan kedvezőtlen folyamatot jelentett visszatükrözve a két arányszám változását, hogy a központi költségvetés elsődleges egyenlege negatívvá vált a 2017. évtől kezdődően.

3.2.2. A központi alrendszer bevételeinek teljesülése

A központi alrendszer teljesített bevételeinek alakulását a **11. számú táblázat** mutatja a 2015-2018. évek közötti időszakra vonatkozóan.

11. táblázat

A központi alrendszer nem konszolidált bevételeinek alakulása 2015-2018 között

(adatok Mrd Ft-ban)

Központi alrendszer eleme	2015. év	2016. év	2017. év	2018. év
Központi költségvetés	11 975,8	12 479,9	13 178,5	13 645,7
Társadalombiztosítás pénzügyi alapjai	5 010,3	5 133,6	5 325,1	5 702,8
Elkülönített állami pénzalapok	511,0	615,9	719,6	574,0
Összesen	17 497,1	18 229,4	19 223,2	19 922,5

Forrás: Éves zárszámadási törvények és a 2018. évi zárszámadási törvényjavaslat adatai alapján ÁSZ szerkesztés

A táblázat adatai azt mutatják, hogy az elemzett időszakon belül a központi alrendszer bevételei folyamatosan növekedtek. A központi alrendszer bevételeit a 2018. évi költségvetési törvény 18 751,5 Mrd Ft-ban állapította meg. Ez alapján a teljesítés 6,2%-kal nagyobb volt a tervezett értékhez képest. Az elkülönített állami pénzalapok esetében fontos változást jelentett a 2018. évben, hogy a Nemzeti Foglalkoztatási Alap a 2018. évben nem részesült a szociális hozzájárulási adóból.

A központi költségvetés bevételeinek teljesítése

A központi költségvetés főbb bevételi jogcímeinek 2018. évi teljesítési adatait a **12. számú táblázat** mutatja be.

12. táblázat

A központi költségvetés bevételeinek teljesülése a 2018. évben (Mrd Ft)*

	2018. évi törvényi előirányzat (Mrd Ft)	2018. évi teljesítés (Mrd Ft)	Teljesítési arány (%)
Gazdálkodó szervezetek befizetései	1 354,4	1 431,9	105,7
Fogyasztáshoz kapcsolt adók	5 265,7	5 411,7	102,8
Lakosság befizetései	2 096,2	2 425,3	115,7
Költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok bevételei	1 350,0	2 436,3	180,5
Bevételek az államháztartás alrendszereiből	82,3	285,2	346,5
Állami vagyonnal kapcsolatos befizetések	96,1	184,6	192,1
Kamatbevételek	73,4	120,5	164,2

*: Az uniós programokkal kapcsolatos bevételeket a 3.1.1. alfejezet tartalmazza.

Forrás: 2018. évi zárszámadási törvényjavaslat adatai alapján ÁSZ szerkesztés

A központi költségvetés közvetlen bevételeinek teljesítése szempontjából kedvező feltételeket biztosított a 2018. évi gazdasági növekedés, ezen belül is a háztartások növekvő jövedelme, a fogyasztási kereslet bővülése, valamint a beruházási aktivitás emelkedése. E tényezők nemcsak a központi költségvetés közvetlen bevételeire, hanem a költségvetési szervek bevételeinek alakulására is kedvező hatást gyakoroltak.

A gazdálkodó szervezetek befizetésein belül a kiemelt adónemek a 2018. évre tervezett előirányzatnál nagyobb összegben teljesültek. A gazdasági növekedés pozitív hatásának következtében a bevezetett fejlesztési adókedvezmények mellett is a társasági adóból származó bevétel 10,8 Mrd Ft-tal meghaladta a törvényi előirányzatot. Az adóalanyi létszám dinamikus növekedése is hozzájárult a kisadózók tételes adója 11,9 Mrd Ft-tal, a kisvállalati adó előirányzat 14,5 Mrd Ft-tal magasabb értékű teljesítéséhez a törvényi előirányzathoz viszonyítva.

A fogyasztáshoz kapcsolt adók teljesítési adatai szintén a gazdasági növekedés következtében a törvényi előirányzathoz képest nagyobb összegben teljesültek.

Az általános forgalmi adóból származó bevétel 3 928,7 Mrd Ft-on teljesült, amely 90,1 Mrd Ft-tal haladja meg a törvényi előirányzatot. A 2018. évben növekedett a belföldi, az import és a dohánytermékek utáni ÁFA bevétel is. A belföldi ÁFA befizetések növekedése jellemzően a kereskedelmi és a feldolgozóipari forgalom bővüléséhez kapcsolódott. A dohánytermékek utáni bevételek előző évhez viszonyított növekedését elsősorban a magasabb cigarettaforgalom, illetve az erre vonatkozó megemelt adókulcs határozta meg.

A fogyasztáshoz kapcsolt adókon belül a jövedéki adó esetében az ÁSZ által a 2018. évi költségvetési törvényjavaslat véleményezése során megállapított pozitív kockázat bekövetkezett. A jövedéki adónem teljesítése 1,1%-kal (12,6 Mrd Ft-tal) volt nagyobb értékű, mint a törvényi előirányzat.

A kereskedelmi forgalom és a pénzügyi tranzakciók további élénkülését mutatja, hogy a jövedéki adóból származó bevételek emelkedtek, illetve a pénzügyi tranzakciós illetékből származó bevételek 13,9%-kal haladták meg a törvényi előirányzatot.

A lakosság költségvetési befizetései jogcím esetében a bruttó átlagkereset növekedése, valamint a háztartások aktivitásának növekedése a személyi jövedelemadó hatálya alá tartozó gazdasági tevékenységek esetében jelentett meghatározó tényezőt. A személyi jövedelemadóból származó bevétel teljesítése visszaigazolta az ÁSZ által a 2018. évi költségvetési törvényjavaslat véleményezése során megállapított pozitív kockázatot. Az adónem teljesítése 3,9%-kal (81,2 Mrd Ft-tal) haladta meg a törvényi előirányzatot. A családi kedvezmények bővülésének (a 2018. évben a kétgyerekesek családi kedvezményének mértéke 15 ezer Ft-ról 17,5 ezer Ft-ra emelkedett) hatását kompenzálta a bruttó bérnövekedés és a gazdasági növekedés miatt realizált személyi jövedelemadó bevételi többlet.

A költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok bevételeinek 2018. évi teljesítése szempontjából fontos tényezőt jelent, hogy a fejezeti kezelésű előirányzatok EU támogatása előirányzat mindössze 46,6%-on teljesült (85,4 Mrd Ft-ban). Ezzel szemben a költségvetési szervek bevételei 878,9 Mrd Ft-tal magasabb összegben teljesültek az 1 318,6 Mrd Ft törvényi előirányzathoz képest. Ebben jellemzően technikai okok játszottak közre, amelyek közé sorolható a központi költségvetésből a keletkezett többletbevételek alapján nyújtott támogatások tervezettnél nagyobb összegű teljesítése, valamint az előző évben képződött maradványok egy részének felhasználása.

Év közben a nem uniós előirányzatok kivételével a költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok bevételei fejezeti és intézményi hatáskörben módosításra kerültek összesen 1 233,2 Mrd Ft értékben. Ezen belül a legnagyobb értékű módosítás a működési (578,8 Mrd Ft) és a felhalmozási célú (343,6 Mrd Ft) támogatások államháztartáson belülről előirányzatok esetén került sor. Az előirányzat módosítások jelentős része szorosan kapcsolódott a többletbevételek év közbeni realizálásához.

A bevételek az államháztartás alrendszeréből jogcím esetén a teljesítés szempontjából meghatározó tényezőt jelentett a Központi Maradványelszámolási Alapba a költségvetési szervek által befizetett 199,8 Mrd Ft. A befizetett összegből a 2017. évben keletkezett kötelezettségvállalással nem terhelt maradványok összege 156,0 Mrd Ft, a 2017. évben keletkezett kötelezettségvállalással terhelt, azonban meghiúsulás miatt kötelezettségvállalással nem terheltté vált maradványok összege 43,8 Mrd Ft volt. Az Alapban rendelkezésre álló összeg szinte teljes egészében felhasználásra került a 2018. évben a kormány döntései alapján beruházási és különböző társadalompolitikai célok támogatása érdekében.

Az állami vagyonnal kapcsolatos befizetések törvényi előirányzathoz képest nagyobb összegű teljesítésében szerepet játszott az ingatlanok értékesítéséből származó bevételek, a társaságok-

kal kapcsolatos bevételek és az egyéb bevételek teljesítése. Az ingatlanok értékesítéséből származó bevételeken belül az MNV Zrt. ingatlanértékesítési bevétele 11,9 Mrd Ft-ban, a „Földet a gazdáknak! program” 8,8 Mrd Ft-ban teljesült. A társaságokkal kapcsolatos bevételek között – a gazdasági növekedés következtében – az osztalékjövdelem játszott kiemelt szerepet. A MOL Nyrt., a Szerencsejáték Zrt., az MVM Zrt. és a Richter Nyrt. együttesen 46,3 Mrd Ft osztalékot fizetett a 2018. évben a központi költségvetés részére. Az egyéb bevételek keretében a többletbevétel forrása az üvegházhatású gázok kibocsátási egységeinek értékesítéséből származott.

A társadalombiztosítási alapok bevételeinek teljesítése

A társadalombiztosítási alapok bevételeinek törvényi előírányszata 5 685,9 Mrd Ft volt a 2018. évben, amely 5 702,9 Mrd Ft-ban teljesült. A főbb bevételi jogcímek teljesítési adatait a **13. számú táblázat** mutatja be.

13. táblázat

A 2018. évi társadalombiztosítási ellátások fedezetül szolgáló bevételek teljesítése (adatok Mrd Ft-ban)

	Jogcím	Törvényi előírányszat	Teljesítés	Teljesítés (%)
Ny. Alap	Szociális hozzájárulási adó és munkáltatói járulék	1 963,4	1 938,3	98,7
Ny. Alap	Biztosított járulék	1 300,0	1 325,0	101,9
E. Alap	Szociális hozzájárulási adó és munkáltatói egészségbiztosítási járulék	506,2	495,4	97,9
E. Alap	Biztosított járulék	875,3	889,9	101,7
E. Alap	Egészségügyi hozzájárulás	183,3	174,8	95,4
E. Alap	Költségvetési hozzájárulások	536,3	536,3	100,0
E. Alap	Egészségbiztosítási tevékenységgel kapcsolatos egyéb bevételek	152,0	188,1	123,7

Forrás: a 2018. évi központi költségvetésről szóló törvény és a 2018. évi zárszámadási törvényjavaslat adatai alapján ÁSZ szerkesztés

A TB alapok legfőbb bevételi forrása a szociális hozzájárulási adó és az egyéb járulékok, amelyek együttes teljesítése 100,0%-os volt a törvényi előírányszathoz viszonyítva.

A befolyt szociális hozzájárulási adó a 2018. évre 58,9 Mrd Ft-tal csökkent az előző évhez viszonyítva. E változásban három tényező játszott szerepet. A KSH adatai szerint a 2018. évben a bruttó átlagkereset 11,3%-kal emelkedett, ami a szociális hozzájárulási adóbevételeket nagyságrendileg 260,0 Mrd Ft-tal növelte. A foglalkoztatás bővülése 1,1 százalékpontot ért el, amely együttesen 25,3 Mrd Ft-os pozitív hatást gyakorolt az adónemből származó bevételekre. Az egyéb tényezők együttesen 344,2 Mrd Ft-os csökkenést okoztak, amelyen belül a leginkább meghatározó tényezőt az adókulcs 2,5 százalékpontos csökkentése jelentette. Lényegében ezen összeg által a vállalkozások likviditási helyzete javult, mert ezen összeget a tevékenységük, közvetetten a gazdasági növekedés érdekében tudták felhasználni a vállalkozások.

A TB alapok munkáltató és a biztosított által fizetett járulékok bevételi jogcímei együttesen nagyságrendileg a törvényi előirányzat szintjén alakultak.

Az elkülönített állami pénzalapok bevételeinek teljesítése

Az elkülönített állami pénzalapok együttesen 574,0 Mrd Ft bevételt teljesítettek a 2018. évben. Ezen belül a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési, valamint az Innovációs Alapot és a Nemzeti Kulturális Alapot kivéve a többi elkülönített állami pénzalap teljesített bevétele meghaladta a törvényi előirányzatot. A legnagyobb összegű bevételi többlet (10,1 Mrd Ft) a Nemzeti Foglalkoztatási Alap szakképzési hozzájárulás előirányzata esetében keletkezett.

3.2.3. A központi alrendszer kiadásainak teljesülése

A 2018. évi költségvetési törvény az államháztartás központi alrendszerének kiadási főösszegét 20 112,1 Mrd Ft-ban határozta meg. Törvényi hatáskörű módosításra egy alkalommal került sor. E módosítás keretében az Ny. Alap bevételi főösszege, illetve az államháztartás alrendszereinek támogatása előirányzat 5,4 Mrd Ft-tal emelkedett a 2017. évi hiánya központi költségvetés általi megtérítésével a 2017. évi zárszámadási törvény rendelkezése alapján.

Év közben a központi alrendszer kiadási előirányzata kormányzati hatáskörben 441,9 Mrd Ft-tal, a felügyeleti szervek hatáskörben 1 606,0 Mrd Ft-tal, illetve intézményi hatáskörben 2 404,0 Mrd Ft-tal emelkedett. Együttesen a nem törvényi hatáskörben végrehajtott módosítások a törvényi előirányzat 22,1%-át jelentették. Az előirányzat módosításokban meghatározó szerepet játszott az év közben képződött bevételek, a központi tartalék előirányzatok és a korábban képződött maradványok felhasználása.

A zárszámadási törvényjavaslat alapján a központi alrendszer kiadásainak összege 21 374,1 Mrd Ft értékben teljesült, amely 6,3%-kal haladta meg a törvényi módosított előirányzatot.

A módosítás nélkül teljesíthető előirányzatok teljesítése

A módosítás nélkül teljesíthető előirányzatok a 2018. évben 9 272,5 Mrd Ft összegben teljesültek. Mindez 505,5 Mrd Ft-tal alacsonyabb a törvényi előirányzathoz képest. Ebben jelentős szerepet játszott az uniós (főképp az operatív programokhoz kapcsolódó) kiadási előirányzatok törvényi előirányzatnál alacsonyabb összegű teljesítése.

A módosítás nélkül teljesíthető előirányzatokon belül a külön szabályozás nélkül teljesíthető előirányzatok kiadásai 6 595,3 Mrd Ft-ban teljesültek, amely 11,2 Mrd Ft-tal alacsonyabb teljesítést jelent a törvényi előirányzathoz képest.

Az ÁSZ által a 2018. évi költségvetési törvényjavaslat véleményezése során az Állat-, növény- és GMO kártalanítás, valamint a Filmszakmai közvetett támogatások mozgókép törvény szerinti kiegészítő finanszírozása előirányzatok esetében azonosított kockázat bekövetkezett a végrehajtás során. A Filmszakmai közvetett támogatások mozgókép törvény szerinti kiegészítő finanszírozása előirányzat 27,3 Mrd Ft-tal nagyobb összegben teljesült a törvényi előirányzathoz képest.

Az Állampapírok értékesítését támogató kommunikációs kiadások, valamint a Bérgarancia kifizetések előirányzatok teljesítése nem érte el a törvényi előirányzatot. Ebben a kommunikációs

kiadások esetén az előirányzat tudatos felhasználása, a Bérgarancia kifizetések esetén a javuló foglalkoztatási helyzet játszott szerepet.

A kormány jóváhagyásával túlléphető előirányzatok a 781,7 Mrd Ft összegű törvényi előirányzathoz képest együttesen 177,1 Mrd Ft-tal nagyobb összegben teljesültek.

Az ÁSZ által a 2018. évi költségvetési törvényjavaslat véleményezése során a Szakképzési centrumok által ellátott felnőtt oktatási tevékenység finanszírozása és a Beruházás ösztönzési cél-előirányzat esetén feltárt kockázat a végrehajtás során bekövetkezett, míg a Start-munkaprogram esetén nem merült fel.

A Beruházás ösztönzési cél-előirányzat 24,2 Mrd Ft-tal haladta meg a törvényi előirányzatot. A Start-munkaprogramnál a kockázatot semlegesítette a foglalkoztatási helyzet javulásának kedvező hatása.

Kockázatosnak minősített központi kezelésű előirányzatok teljesítése

Az ÁSZ által a 2018. évi költségvetési törvényjavaslat véleményezése során azonosított kockázat az Autóbusszal végzett személyszállítási közszolgáltatások költségtérítése előirányzat esetén a végrehajtás során bekövetkezett. A 65,3 Mrd Ft-os törvényi előirányzathoz képest, a kormányzati hatáskörben végrehajtott előirányzat módosítás alapján, az előirányzat kiadása 10,0 Mrd Ft-tal nagyobb összegben teljesült.

Az ÁSZ a Peres ügyek előirányzatát részben megalapozottnak minősítette a 2018. évi költségvetési törvényjavaslat véleményezése során. Az előirányzat teljesítése meghaladta a 1,5 Mrd Ft összegű törvényi előirányzatot, vagyis az azonosított kockázat bekövetkezett.

A költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok kiadásainak teljesítése

A költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok kiadásainak 2018. évi teljesítése szempontjából fontos tényezőt jelent, hogy az uniós programok kiadásai előirányzat mindössze 78,3%-on teljesült.

A költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok kiadásai 10 418,5 Mrd Ft-ban teljesültek. Ezen belül a költségvetési szervek 5 726,8 Mrd Ft kiadást teljesítettek. A költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok 9 086,7 Mrd Ft összegű törvényi előirányzat év közben kormányzati, felügyeleti szervi és intézményi hatáskörben módosult. Ezek eredményeképp a nem törvényi módosított előirányzat 4 479,4 Mrd Ft-tal lett magasabb a törvényi előirányzathoz képest. Az előirányzatok módosításának fő indokai közé tartozott a képződött többletbevétel, a korábbi évek kötelezettségvállalással terhelt előirányzat maradványának és a központi tartalékok felhasználása. Ugyanakkor a 2018. évben is megfigyelhető volt, hogy a rendelkezésre álló kiadási keret nem került felhasználásra, amelynek következtében tovább növekedett az előirányzat maradványok együttes értéke.

Az állami vagyonnal kapcsolatos kiadások teljesítése

Az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezet teljesítése a 2018. évben 185,4 Mrd Ft volt. A kiadásokon belül az ingatlanokkal és ingóságokkal kapcsolatos kiadások 60,8 Mrd Ft-ot tettek ki, amely 2,4 Mrd Ft-tal haladta meg a törvényi előirányzatot.

Az ingatlan-beruházásokra, ingatlanvásárlásokra 43,8 Mrd Ft-ot, a fenntartással járó kiadásokra 17,0 Mrd Ft-ot használtak fel. A társaságokkal kapcsolatos kiadások 63,2 Mrd Ft összegben teljesültek, 10,2 Mrd Ft-tal alacsonyabb értékben a törvényi előirányzathoz képest. Az államot korábbi tulajdonosi döntéseihez kapcsolódóan terhelő kiadások és az egyéb kiadások 61,5 Mrd Ft-ot tettek ki a 39,0 Mrd Ft összegű törvényi előirányzathoz képest. A legnagyobb eltérés (18,5 Mrd Ft) a törvényi előirányzattól az átváltoztatható kötvény kamatkifizetése – külön szabályozás nélkül teljesíthető – előirányzat esetében alakult ki, meghaladva a költségvetési törvényben meghatározott előirányzatot.

A Nyugdíjbiztosítási Alap kiadásainak teljesítése

A 2018. évben – a korábbi évekhez hasonlóan – a TB alapok kiadásainak több mint felét (57,8%-át) a nyugellátásokra fordított 3 346,7 Mrd Ft tette ki.

A 2018. évi nyugdíjbiztosítási ellátásokhoz kapcsolódó kiadások adatait a **14. számú táblázat** tartalmazza. A táblázat adatai alapján a kiadások a 2018. évi költségvetésben meghatározott előirányzatokkal összhangban teljesültek.

14. táblázat

A 2018. évi nyugdíjbiztosítási ellátásokhoz kapcsolódó kiadások (Mrd Ft)*

Megnevezés	Törvényi előirányzat	Teljesítés	Teljesítés (%)
Nyugellátások	3 343,3	3 346,7	100,1
- <i>öregségi nyugdíj</i>	2 929,7	2 934,4	100,2
- <i>hozzátartozói nyugellátás</i>	380,7	375,8	98,7
- <i>egyösszegű méltányossági kifizetések, nyugdíjprémium</i>	32,9	36,5	110,9
Nyugdíjbiztosítás egyéb kiadásai	6,5	5,7	87,7
Nyugdíjbiztosítási ellátások	3 349,8	3 352,4	100,1

**A nyugdíjbiztosítási ellátásokhoz kapcsolódó kiadások nem tartalmazzák a vagyongazdálkodás, valamint az ONYF eredeti előirányzatként megtervezett kiadásait.*

Forrás: a 2018. évi központi költségvetésről szóló törvény és a 2018. évi zárszámadási törvényjavaslat adatai alapján ÁSZ szerkesztés

A nyugellátás címén kifizetett összegek tartalmazták az év elején végrehajtott emeléseket, azaz a nyugdíjakba beépült a 2017. novemberi 0,8%-os kiegészítő, illetve az arra számított januári 3,0%-os nyugdíjemelés összege. A korhatár feletti öregségi nyugdíjára 149,2 Mrd Ft-tal (5,8%), a nők korhatár alatti nyugellátására 9,7 Mrd Ft-tal (4,3%) fordított többet a Ny. Alap a 2018. évben, mint az előző évben.

A KSH adatai szerint a 2018. évben az öregségi nyugdíjban részesülők létszáma 0,9%-kal, ezen belül a korhatár feletti öregségi nyugdíjra jogosultak létszáma 1,3%-kal csökkent.

Az Egészségbiztosítási Alap kiadásainak teljesítése

Az E. Alap által teljesített egészségbiztosítási ellátásokra fordított kiadások a 2018. évben 114,8 Mrd Ft-tal haladták meg a törvényi előírányt. A kiadásokon belül az egészségbiztosítási ellátások fedezetéül szolgáló kiadások 2018. évi adatait a **15. számú táblázat** mutatja be.

15. táblázat

A 2018. évi egészségbiztosítási ellátások kiadásai*

Megnevezés	Törvényi előírányzat (Mrd Ft)	Teljesítés (Mrd Ft)	Teljesítés (%)
Pénzbeli ellátások	661,3	650,1	98,3
Természetbeni ellátások	1 636,4	1 762,1	107,7
- gyógyító-megelőző ellátás	1 204,4	1 306,3	108,5
- gyógyszer-támogatás	337,4	357,8	106,0
- gyógyászati segédeszköz támogatás	63,0	69,0	108,2
- nemzetközi egyezményből eredő és külföldön történő ellátás	21,6	19,7	91,2
Egyéb kiadások	14,4	14,6	101,4
Egészségbiztosítási ellátások kiadásai	2 312,0	2 426,8	105,0

* A táblázat nem tartalmazza a központi költségvetési szerv (NEAK) és a vagyongazdálkodás kiadásait.

Forrás: a 2018. évi központi költségvetésről szóló törvény, valamint a 2018. évi zárszámadási törvényjavaslat adatai alapján ÁSZ szerkesztés

A pénzbeli ellátásokra került felhasználásra a rendelkezésre álló egészségbiztosítási ellátási források 26,7%-a. A jogcímcsoport kiadásai a törvényi előírányzathoz viszonyítva 11,2 Mrd Ft-tal alacsonyabb összegben teljesültek. A pénzbeli ellátásokon belül a rokkantsági, rehabilitációs ellátások kiadásai 22,4 Mrd Ft-tal alacsonyabb, míg a gyermekgondozási díj előírányzatának kiadásai 12,8 Mrd Ft-tal nagyobb összegben teljesültek, mint a törvényi előírányzat.

Az egészségbiztosítási ellátások közel háromnegyedét a természetbeni ellátások tették ki a 2018. évben, amelyből a legnagyobb részt a gyógyító-megelőző ellátás képviselte. A gyógyító-megelőző ellátás 2018. évi kiadásainak teljesítésére hatást gyakoroltak az egészségügyi ágazatban 2017. novemberben végrehajtott szakdolgozókat és orvosokat érintő béremelések, valamint a szakdolgozók tekintetében a 2018. novemberi béremelés januárra történő előrehozása, a házi-orvosi és fogászati ellátások finanszírozásának növekedése.

Összességében a legnagyobb eltérés (98,2 Mrd Ft) a törvényi előírányzathoz képest az összevont szakellátásnál volt megfigyelhető. Ezen eltérés járult hozzá leginkább az E. Alap 2018. évi (84,0 Mrd Ft összegű) pénzforgalmi hiányának kialakulásához. Ezáltal az ÁSZ által a 2018. évi

költségvetési törvényjavaslat véleményezése során azonosított kockázat év közben bekövetkezett. A kormány e kockázatot a költségvetési törvény végrehajtása során előirányzat módosítással kezelte, amelynek keretében fejezeten belüli és fejezetek közötti átcsoportosítást hajtott végre, illetve a fejezeten belül rendelkezésre álló tartalékokat használta fel.

A törvényi előirányzathoz képest az összevont szakellátáson belül az alapellátásra tervezett kiadások 97,2%-ban, a szakellátási kiadások 112,0%-on, a fogászati ellátáshoz kapcsolódó kiadások 115,1%-on teljesültek. Ugyanakkor az egyéb ellátások teljesítési aránya 87,3%-os volt.

A természetbeni ellátások között szereplő gyógyszer-támogatás előirányzatnál az ÁSZ a 2018. évi költségvetési törvényjavaslat véleményezése során kockázatot tárt fel. E kockázat 20,4 Mrd Ft-ban teljesült a 337,4 Mrd Ft értékű törvényi előirányzathoz képest.

Az elkülönített állami pénzalapok kiadásainak teljesítése

Az elkülönített állami pénzalapok együttesen 566,4 Mrd Ft kiadást teljesítettek a 2018. évben. Ezen belül mindegyik elkülönített állami pénzalap esetében megfigyelhető, hogy az év közben felülegyeleti szervi és kormányzati hatáskörben végrehajtott előirányzat módosítások alapján rendelkezésre álló kiadási előirányzatot nem használták fel. A legnagyobb összegű kiadási megtagadás (30,0 Mrd Ft) a Nemzeti Foglalkoztatási Alap esetében keletkezett.

A helyi önkormányzatok támogatása kiadásainak teljesítése

A helyi önkormányzatok központi finanszírozása 2018. évben is az előző évekhez hasonlóan a feladatalapú támogatási rendszerben történt. Az önkormányzati alrendszer bevételeit pénzforgalmi szemléletben a **16. számú táblázat** mutatja be.

16. táblázat

Az önkormányzati alrendszer bevételei pénzforgalmi szemléletben a 2018. évben

Megnevezés	Törvényi előirányzat (Mrd Ft)	Teljesítés (Mrd Ft)	Teljesítés (%)
Saját folyó bevételek	1 202,3	1 266,7	105,4
Intézményi működési bevételek	274,5	302,9	110,3
Átengedett bevételek	29,4	31,9	108,5
Felhalmozási és tőkejellegű bevételek	684,3	585,6	85,6
Helyi önkormányzatok támogatása	705,4	746,8	105,9
Államháztartáson belüli átutalások összesen	296,8	319,8	107,7
Egyéb bevételek	29,3	29,3	100,0
Költségvetési bevételek összesen	2 947,5	2 980,2	101,1

Forrás: 2018. évi zárszámadási törvényjavaslat adatai alapján ÁSZ szerkesztés

A táblázat adatai alapján látható, hogy hitelforrások nélkül a helyi önkormányzatok 2 973,0 Mrd forinttal gazdálkodhattak a 2018. évben. Ezen összegből a központi költségvetés 746,8 Mrd Ft támogatást biztosított, amely a helyi önkormányzatok bevételeinek 25,1%-át biztosította.

A helyi önkormányzatok számára nyújtott támogatásból 652,7 Mrd Ft volt a működési és 94,1 Mrd Ft a felhalmozási kiadás értéke. A helyi önkormányzatok támogatásai fejezet előirányzatainak teljesítését a **17. számú táblázat** mutatja be.

17. táblázat

A helyi önkormányzatok támogatási kiadásainak 2018. évi teljesítése

Előirányzat megnevezése	Törvényi előirányzat (Mrd Ft)	Módosított előirányzat (Mrd Ft)*	Teljesítés (Mrd Ft)
A helyi önkormányzatok általános működésének és ágazati feladatainak támogatása	622,2**	595,8**	595,7
<i>A helyi önkormányzatok működésének általános támogatása</i>	154,4	154,3	154,3
<i>A települési önkormányzatok egyes köznevelési feladatainak támogatása</i>	192,6	181,1	181,1
<i>A települési önkormányzatok egyes szociális, gyermekjóléti és gyermekétkeztetési feladatainak támogatása</i>	236,6	222,5	222,5
<i>A települési önkormányzatok kulturális feladatainak támogatása</i>	38,5	37,8	37,8
A helyi önkormányzatok egyéb támogatásai	83,2	212,0	151,1
Összesen	705,4	807,8	746,8

*: Nem törvényi hatáskörben végrehajtott előirányzat módosítások alapján.

** : Az összetevők együttes értékének kerekítési különbözete miatti eltérés.

Forrás: 2018. évi zárszámadási törvényjavaslat adatai alapján ÁSZ szerkesztés

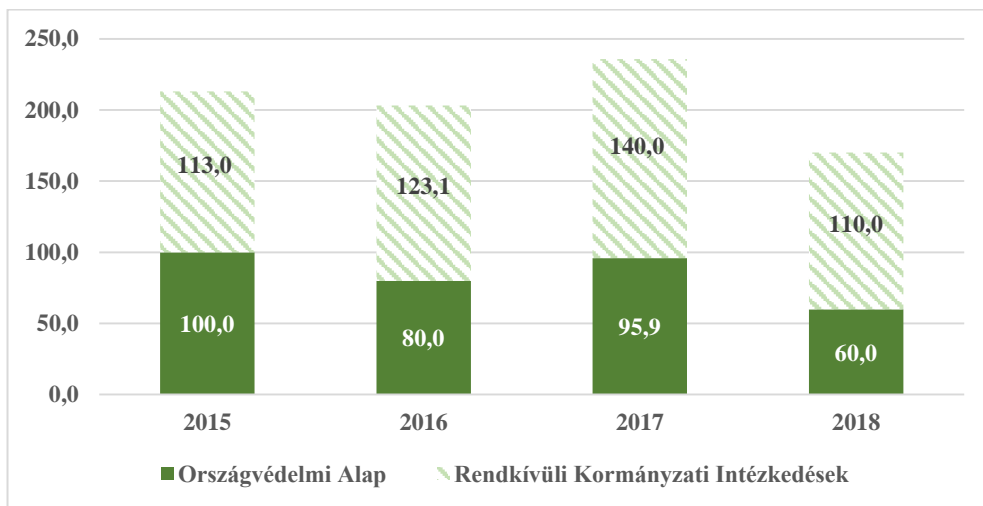
A kiadások módosított előirányzattól elmaradó teljesítése a helyi önkormányzatok egyéb támogatásaihoz tartozó év közben előirányzat módosítással érintett alcímek – a helyi önkormányzatok kiegészítő támogatásai és az év közben létrejött új előirányzatok – esetében volt jellemző.

3.2.4. A központi tartalékok felhasználása

A központi alrendszer 2018. évi tartalék előirányzatait a Miniszterelnökség fejezet tartalmazta. Az előre nem látható és figyelembe nem vett makrogazdasági tényezők változásából adódó negatív hatások kivédésére az Országvédelmi Alap (OVA) szolgált. Továbbá a tartalékok jogcímcsoporton belül szerepelt a Rendkívüli Kormányzati Intézkedések (RKI) előirányzata is. E központi tartalék előirányzatok alakulását mutatja be a **2. számú ábra** a 2015-2018. évek között.

2. ábra

Az OVA és az RKI törvényi előirányzatainak alakulása 2015-2018. évek között
(adatok Mrd Ft-ban)

Forrás: 2015-2017. évi zárszámadási törvény és a 2018. évi zárszámadási törvényjavaslat adatai alapján ÁSZ szerkesztés

A Miniszterelnökség fejezetben az OVA és az RKI által biztosított tartalékok együttes összege 2015-2018 között folyamatosan változott. A 2018. évben a két tartalék együttes összege 65,0 Mrd Ft-tal csökkent az előző évhez képest, amelyet jellemzően a kedvező makrogazdasági várakozások indokoltak.

A 2018. év során az OVA előirányzatának felhasználását a 2018. évi költségvetési törvény szabályozta. A tartalék két ütemben, az EDP jelentés 2018. március 31-ig, illetve szeptember 30-ig történő benyújtását követően volt felhasználható. Mivel az EDP jelentésben szereplő hiány nem haladta meg a GDP 2,4%-át e tartalék felhasználásáról a kormány határozataival döntött, teljesen felhasználva e keretet. 2018. szeptember 30-ig az előirányzatból 28,1 Mrd Ft, az év végéig pedig a teljes 60,0 Mrd Ft felhasználásra került. Az OVA, mint költségvetési tartalék jelentősen hozzájárult a költségvetési kockázatok kezeléséhez, ezáltal a gazdálkodás rugalmosságának biztosításához.

A 2018. évben az OVA keretösszeg tíz költségvetési fejezet között került felhasználásra. Az előirányzat több mint 80,0%-át három fejezet – az Innovációs és Technológiai Minisztérium, az Emberi Erőforrások Minisztériuma és a Bethlen Gábor Alap – használta fel. Az OVA előirányzatának felhasználása során a legnagyobb átcsoportosítást az Innovációs és Technológiai Minisztérium fejezetén belül az elővárosi közlekedés fejlesztésének támogatása jelentette 12,9 Mrd Ft értékben. Az előirányzat jellemzően fejlesztési, kulturális és sportcélok érdekében került felhasználásra.

Az RKI esetében a teljesítés 111,3 Mrd Ft volt a 2018. évben. A törvényi előirányzatnál nagyobb összegű felhasználást a 1806/2018. (XII.23.) számú kormányhatározat tette lehetővé, amely

1,3 Mrd Ft-tal növelte az RKI előirányzatát más, fel nem használt támogatások átcsoportosításával.

Az RKI módosított előirányzatának felhasználása év közben egyedi kormányhatározatok alapján teljes egészében megtörtént. Az előirányzatból történt 2018. évi átcsoportosítások összesen 14 fejezetet érintettek. A legnagyobb összegű felhasználások közé tartozott 16,0 Mrd Ft a hazai építőipari vállalkozások hatékonyságnövelésének támogatására, 15,7 Mrd Ft a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény elfogadásához kapcsolódó költségvetési források biztosítására, 8,7 Mrd Ft a nyugdíjasok részére juttatott 10 ezer forint értékű Erzsébet utalvány részbeni forrásaként, 8,2 Mrd Ft egyes önkormányzatok fejlesztési és működési feladatainak támogatására, 7,0 Mrd Ft a Felvidéki és Vajdasági gazdaságfejlesztési stratégia támogatása és gazdaságfejlesztési program megvalósításának támogatása érdekében.

A céltartalékok előirányzata a 2018. évben a közzsférában foglalkoztatottak bérkompenzációjára, a különféle kifizetésekre és az ágazati életpályákra valamint bérintézkedésekre együttesen 90,6 Mrd Ft-ot tartalmazott. Az előirányzat 2018. évi teljesítése 112,0 Mrd Ft volt. A törvényi előirányzatnál nagyobb összegű teljesítés az ágazati életpályákkal és bérintézkedésekkel kapcsolatos kifizetések jogcíménél volt jellemző. Ezen intézkedések is hozzájárultak a költségvetési szektor bérnövekedésén keresztül a háztartások fogyasztási keresletének növekedéséhez.

3.2.5. A maradványok keletkezése és felhasználása

Az ÁSZ „A költségvetési előirányzatok rugalmasabb tervezésének és végrehajtásának lehetséges eszközei” című elemzésében értékelte a maradványok keletkezésének és képződésének jellemzőit, illetve kockázatait a 2012-2017. évek közötti időszakra vonatkozóan.

Ezen elemzés rámutatott arra, hogy az egyes években a költségvetés kiadási főösszegéhez képest folyamatosan növekedett a tárgyévben képződött maradvány (4,3%-ról 14,7%-ra), valamint a tárgyévben felhasznált maradvány értéke (3,5%-ról 10,5%-ra). Eszerint változott a maradványok keletkezésének és felhasználásának egyenlege is.

E folyamat 2018. évre vonatkozó jellemzőit a **18. táblázat** mutatja be. A táblázat az egyes években a hatályos költségvetési törvényben meghatározott egyenleg és a végrehajtott előirányzatmódosítások egyenlegét, valamint a két kategória összegének („elvi”) egyenlegét (3. sor) mutatja be. Az előirányzat módosítások egyenlege – ha a módosítások teljes körűen realizálódtak volna – az egyes években a 2. sor szerinti összeg szerint, nagymértékben rontotta volna a hiányt (3. sor).

A táblázat 3. sorában szereplő módosított egyenleg azt mutatja be, hogy milyen értékű lett volna az egyenleg, ha a költségvetés törvény szerinti és a módosítások hatásából adódó egyenlegváltozás együttesen, teljes egészében realizálódott volna. A táblázat 7. sorában a 2015. évi adat negatív előjele azt jelzi, hogy a tárgyévben több maradvány került felhasználásra, mint amennyi keletkezett.

A táblázat 2. sorában a módosítások egyenlegének folyamatos növekedése azt mutatja, hogy a kormány élt a költségvetési törvény végrehajtása során az Országgyűléstől kapott felhatalmazással és az előirányzatok évközi módosításával növelte a költségvetési gazdálkodás rugalmasságának mértékét.

18. táblázat

Az előirányzat-módosítások, az előirányzat-maradványok tárgyévi keletkezése és felhasználása, valamint a költségvetési egyenleg összefüggései a 2015-2018. évek között

(adatok Mrd Ft-ban)

Ssz.	Megnevezés	2015. év	2016. év	2017. év	2018. év
1.	Költségvetési törvény szerinti egyenleg	-892,4	-761,6	-1 166,4	-1 360,7
2.	Módosítások egyenlege	-1 274,3	-1 282,1	-2 225,7	-3 173,5
3.	„Módosított egyenleg”	-2 166,7	-2 043,7	-3 392,1	-4 534,2
4.	Teljesült egyenleg	-1 237,2	-825,0	-1 833,4	-1 451,6
5.	A teljesült egyenleg és a módosított egyenleg különbsége*	-929,5	-1 218,7	-1 558,7	-3 082,6
6.	A teljesült egyenleg és a költségvetési törvény szerinti egyenleg közötti eltérés*	+344,8	+63,4	+667,0	+90,9
7.	Előirányzat-maradványok tárgyévi keletkezésének és felhasználásának különbsége	-203,3	+1 071,1	+787,0	+468,5
8.	Előirányzat-maradványok tárgyévi keletkezésének és felhasználásának különbsége a teljesült költségvetési egyenleg százalékában	16,4	129,8	42,9	32,3

*: A pozitív előjel az egyenleg kedvezőtlen irányú változását jelöli.

Forrás: Zárszámadási törvények és a 2018. évi zárszámadási törvényjavaslat adatai alapján ÁSZ szerkesztés

Az egyenleg tényleges teljesülése az elemzett időszak minden évében – a 2018. évben is – a nem törvényi hatáskörben végrehajtott átcsoportosítások révén keletkezett módosított egyenleg alatt maradt, azonban a költségvetési törvényben meghatározott pénzforgalmi egyenlegcél a tényleges egyenleg meghaladta. A maradványok által a pénzforgalmi hiányra gyakorolt kockázat két ok miatt mérséklődött jelentősen. Ennek egyik oka a költségvetési bevételek tervezettnél kedvezőbb teljesítése, a másik oka, hogy a képződött maradványok értéke meghaladta a felhasznált maradványok értékét.

A képződött maradványok értékének növekedésére vonatkozó tendencia a 2018. évben is folytatódott, a 2018. évben keletkezett maradvány összege 3 211,6 Mrd Ft-ra emelkedett, amely 468,5 Mrd Ft-tal több, mint a 2017. évben. A 2018. évben is a maradványok képződése a nagyobb fejezeti főösszeggel rendelkező fejezeteknél volt jellemző. Mindezt alátámasztja, hogy a képződött maradványok 86,5%-a hat fejezethez kapcsolódott. A legnagyobb összegű maradvány az EMMI (890,6 Mrd Ft) és az uniós fejlesztések fejezetnél (871,6 Mrd Ft) képződött.

Az együttesen képződött maradványok 95,8%-a volt kötelezettségvállalással terhelt. A fennmaradó 134,8 Mrd Ft az idei évben kerül befizetésre a Központi Maradványelszámolási Alapba.

A 2018. évben keletkezett maradványok fejezetenkénti adatait az **1. számú melléklet** mutatja be részletesen.

3.3. A költségvetési és gazdasági folyamatokra hatást gyakorló főbb központi döntések

3.3.1. A foglalkoztatottság növelését elősegítő intézkedések

A magyarországi munkaerő-piaci mutatók folyamatosan javultak az elmúlt években. A folyamatos gazdasági növekedésnek és a korábbi években meghozott kormányzati intézkedéseknek köszönhetően a 2018. évben már nem a munkaerő-piac kínálati oldalának problémáit volt szükség kezelni. Mindezt jól mutatja például az üres álláshelyek számának alakulása.

A munkaerő-piaci helyzet változása alapján a kormány a munkaerő-piaci kereslet ösztönzésére és szerkezetének átalakítására koncentrált. E célok teljesítése érdekében a kormányzati intézkedések közé tartozott a közmunkaprogramban résztvevők számának csökkentése és átvezetésük a munka világába, a szociális hozzájárulási adókedvezmény rendszerének átalakítása, valamint a közszférában foglalkoztatottak létszámának csökkentése. Utóbbi két intézkedés hatásainak felmérése a 2019. évet követően lesz lehetséges, azonban éppen a hosszú távú hatásaik miatt minősíthetőek jelentősnek.

A közfoglalkoztatottak létszáma az elmúlt években folyamatosan csökkent. A 2018. évben a KSH adatai alapján a közfoglalkoztatottak éves átlagos létszáma 25,5%-kal (38,7 ezer fővel) alacsonyabb volt a 2017. évi értékhez viszonyítva. A létszám csökkenésében szerepet játszott a bérszínvonal növekedése, valamint a kormányzat által a 2017. évben indított „Közfoglalkoztatásból a versenyszférába program”. A program célja, hogy a motivációval, szakképzettséggel rendelkező, munkaképes személyek ne a közfoglalkoztatásban vegyenek részt, hanem a versenyszférában helyezkedjenek el, ezzel is elősegítve az elsődleges munkaerőpiacon való elhelyezkedésüket. A program keretében a közfoglalkoztatásból kilépők elhelyezkedési juttatást vehetnek igénybe, a foglalkoztatást biztosító munkahely bérköltség támogatásban részesülhet, valamint egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokat (pl.: tanácsadás, állásközvetítés stb.) kaphatnak a résztvevők.

A szociális hozzájárulási adóról szóló 2018. évi LII. törvény megalkotásával a szociális hozzájárulási adó fizetésével kapcsolatban egységes jogszabály született a 2018. évben. A jogszabály július 31-én került kihirdetésre, ugyanakkor csak 2019. január 1-től lépett hatályba. A kapcsolódó adókedvezmények átalakítása a foglalkoztatottság növekedését támogatja a 2019. évtől. Mindez a potenciális munkavállalók és a munkáltatók számára is fontos szabályokat és üzenetet fogalmazott meg, ösztönözve a munkaerő-piac szereplőit a foglalkoztatotti létszám növelésére, főképp a munkaerő-piacra lépő, vagy visszatérő dolgozók alkalmazása által.

A kormány a közigazgatás modernizációja érdekében szükséges intézkedésekről szóló 1535/2018. (X.29.) Korm. határozata (1. és 2. sz. melléklet) alapján a feladatok ellátásának folyamatos biztosítása mellett a közszféra köztisztviselői létszámának 6 810 fővel történő csökkentését rendelte el. A rendelet a minisztériumok esetében 2 600 munkakörre, a háttérintézmények esetén 4 210 munkakörre terjed ki. Az intézkedés céljai közé tartozott a versenyszféra munkaerő iránti keresletének kiszolgálása jól képzett munkaerővel, másrészt pedig az állami feladatok ellátása során a hatékonyság elvének biztosítása.

3.3.2. A főbb adópolitikai intézkedések

A kormány általános adópolitikai célkitűzései a 2018. év során nem változtak. Továbbra is az élők munkaadóterhének csökkentése, a fogyasztási-forgalmi adók szerepének, valamint az adóbeszedés hatékonyságának növelése voltak. Az általános célkitűzések elérése érdekében szükséges átfogó intézkedések a 2018. évet megelőző években megtörténtek, az adópolitikai rendszerben kisebb változások zajlottak le.

A 2018. évben tovább emelkedett a kétgyerekesek családi kedvezményének mértéke (15 ezer Ft-ról 17,5 ezer Ft-ra) és szélesedett a fejlesztési adókedvezmény igénybe vételi lehetősége a társasági adónál. Az általános forgalmi adó esetében az 5,0%-os kedvezményes ÁFA kulcs kiterjesztésre került az internet szolgáltatásra, a fogyasztási célú halakra, bizonyos sertés-termékekre, valamint az étkezőhelyi vendéglátásban történő ételfogyasztásra és a helyben készített alkoholmentes italok fogyasztására. A vállalkozások foglalkoztatási költségeinek csökkentése szempontjából fontos intézkedést jelentett a hatéves bérmegeállapodási program alapján a szociális hozzájárulási adó 2,5 százalékponttal való csökkentése.

Megkezdődött 2018. július 1-jétől az online számlarendszer alkalmazása, illetve tovább bővült azok köre, akik számára a NAV személyi jövedelemadó bevallási tervezetet készített. Az online számlázási rendszer bevezetése és a személyi jövedelemadó esetében az adóbevallás elkészítésének további kiterjesztése hozzájárult a tervezett adóbevételek teljesítéséhez, emellett utóbbi intézkedés tovább erősítette az adóhatóság támogató tevékenységét is az adózók irányába.

3.3.3. A lakástámogatások alakulása

A lakástámogatások esetében új támogatást jelentő intézkedés nem került bevezetésre a 2018. évben. A lakástámogatások finanszírozása érdekében 236,3 Mrd Ft állt rendelkezésre a 2018. évi költségvetésben. Az előirányzat keretében felhasznált összeg 193,2 Mrd Ft volt, amely 8,5 Mrd Ft-tal haladja meg a 2017. évi teljesítést.

A 2018. évben a családok otthonteremtési kedvezménye új lakásra 56,2 Mrd Ft, használt lakásra pedig 27,6 Mrd Ft értékben került felhasználásra. A Családi Otthonteremtési Kedvezményről folyamatosan növekedett a 2018. év során a befogadott kölcsönkérelmek száma és a halmazott szerződéskötések értéke. A kormány szintén növekedéssel számolt e területen, azonban a teljesítési adatok azt mutatják, hogy a támogatás iránti kereslet kis mértékben elmaradt a várakozásoktól.

Az adó-visszatérítési támogatás összege 12,7 Mrd Ft-ot tett ki. Hasonló nagyságrendet jelentett a központi költségvetés által a kibocsátott jelzáloglevelek kamattámogatására fordított kiadások értéke (13,1 Mrd Ft).

A lakás-takarékpénztári megtakarítások támogatása jogcím teljesítése a 2018. évben 71,4 Mrd Ft-ot tett ki, amely 16,0%-kal nagyobb értéket jelent az előző évhez képest. A 2018. évben a kormány döntött a támogatási rendszer átalakításáról, amelynek keretében a 2018. októbert követően megkötött lakás-takarékpénztári szerződésekre már nem jár az állami kamattámogatás. E változás hatása mindössze december hónapban érezte hatását, amikor az előző hónaphoz képest nagyságrendileg 1,5 Mrd Ft-tal csökkent az igénybe vett kamattámogatás összege.

A lakástámogatásokra fordított költségvetési források egyszerre szolgálták a családok lakáshoz jutását és lakáskörülményeinek javítását. Emellett a lakástámogatások a gazdasági növekedés nagyságrendjét is befolyásolták. Mindez az építőipar teljesítményében egyértelműen látható, amely 0,8 százalékponttal járult hozzá a gazdasági növekedéshez. Az új lakások iránti kereslet, illetve a használt lakásokkal kapcsolatos felújítások számának növekedése – a lakástámogatási ösztönzők következtében – az építőipar teljesítményét pozitívan érintette. A használatba vett lakások száma a 2018. évben 17 681 darab volt, amely 22,9%-kal haladta meg az előző évi adatot.

3.3.4. A beruházások alakulása

A 2018. évi költségvetési törvény a központi alrendszer fejlesztési kiadásait – a hazai felhalmozási és uniós fejlesztési kiadásait együttesen – 4 217,6 Mrd Ft-ban állapította meg. A felhalmozási kiadások teljesítése 4 484,2 Mrd Ft volt, amely 106,3%-os teljesítésnek felel meg. A 2018. évi fejlesztési kiadások 57,8%-ának finanszírozása hazai forrásokból történt. A kormány döntése alapján hazai forrásból megvalósuló beruházások indítására és továbbvitelére került sor.

Tovább folytatódott a közúthálózat felújítása és korszerűsítése, a helyközi autóbuszpark fejlesztése, az ipari termelés korszerűsítése, a pest megyei fejlesztések köre, valamint a turisztikai, sport és egészségügyi célú beruházási programok.

A 2018. évi költségvetési törvényben kiemelt beruházásokra fordított kiadások 842,2 Mrd Ft-ot tettek ki, amely a rendelkezésre álló törvényi előirányzat 79,8%-a. A részletes adatokat a **2. számú melléklet** tartalmazza.

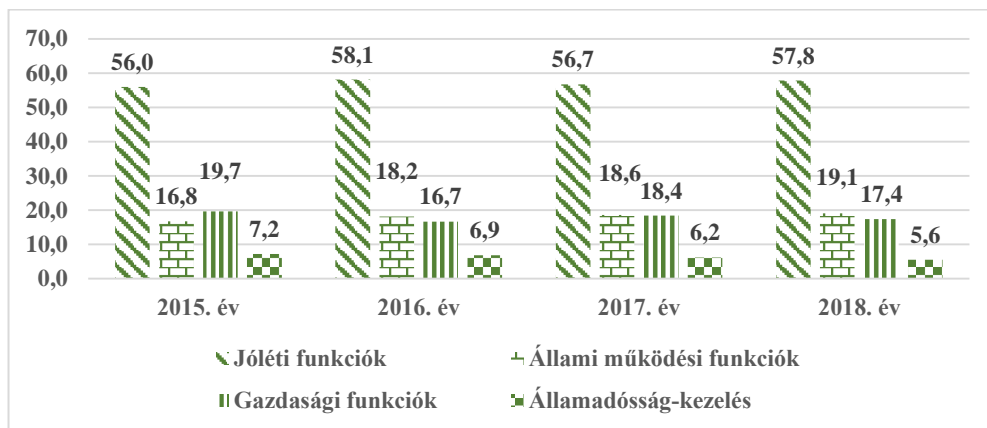
A megvalósított, illetve folyamatban lévő központi költségvetés által támogatott beruházások hozzájárultak a 2018. évi gazdasági növekedéshez. Mindez a különböző gazdasági szektorok teljesítményadatában is megjelenik közvetlenül, illetve a külső gazdasági feltételek javulása által közvetetten is támogatták a gazdasági teljesítmény növekedését. E beruházások további fontos jellemzője, hogy a gazdaságélénkítő hatások nemcsak a 2018. évben, hanem a következő években is folyamatosan jelentkeznek.

3.4. A költségvetési kiadások funkcionális szerkezetének változása

A központi alrendszer funkcionális kiadásait mutatja be a **3. számú ábra**.

3. ábra

Az államháztartás konszolidált funkcionális kiadásainak fő funkciók szerinti megoszlása a 2018. évben (%-ban)

Forrás: Zárszámadási törvények, 2018. évi zárszámadási törvényjavaslat adatai alapján ÁSZ szerkesztés

A 2015-2018. évek közötti időszakban az államháztartás konszolidált funkcionális kiadásai közül az államadósság kezelés kiadásai folyamatosan csökkentek. A gazdasági és az állami működési funkciók kiadásainak aránya folyamatosan hullámzott. A jóléti funkciók kiadásai a 2017. év kivételével növekvő tendenciát mutattak. Az ÁSZ a „Költségvetés szerkezeti változása különös tekintettel az uniós források ciklikusságára” című elemzésében rámutatott arra, hogy az uniós forrásokhoz kapcsolódó kiadások egyes évek közötti változékonysága hatást gyakorol a költségvetési kiadások funkcionális kiadási szerkezetére. Mindez érvényes a 2018. évben is.

Az államháztartás elemzett négy fő funkciócsoportja² esetében a következő tendenciák figyelhetők meg a 2018. év vonatkozásában.

Az államháztartás funkcionális kiadásain belül az **állami működési funkciók** kiadásainak aránya az előző évhez viszonyítva minimálisan (0,5 százalékponttal) növekedett. A kiadások növekedése az általános közösségi szolgáltatások és a rendvédelem és közbiztonság főcsoportokat érintette. Az általános közösségi szolgáltatásokon belül a két legnagyobb területen, a pénzügyi és költségvetési tevékenységek és szolgáltatások esetében a részarány 3,5%-ról 3,7%-ra, a törvényhozó és végrehajtó szervek kiadásainak esetében 5,3%-ról 5,6%-ra változott. A kiadásnövekedés jellemző indoka a végrehajtott bérfejlesztési intézkedések voltak.

Az egyéb általános közösségi szolgáltatások részarányának 0,2 százalékpontos növekedése a GNI és az ÁFA alapú az Európai Uniónak fizetendő hozzájárulásával magyarázható. A rendvédelem és közbiztonság funkció a 2018. évi államháztartási kiadások 4,9%-át tette ki, ami 10,4%-kal haladta meg az előző évi kiadási szintet. Ennek oka, hogy a rendvédelmi dolgozók számára bevezetett életpályamodell bérfejlesztése 2018. évben tovább folytatódott, illetve a bírósági és

² Az államháztartás funkcionális kiadásainak ötödik fő funkciócsoportját, a funkcióba nem sorolható tételek kiadásai jelentik. E fő funkciócsoport az alacsony aránya miatt nem szerepel az ábrán.

ügyészségi dolgozók is béremelésben részesültek. A 2018. évben védelemre az államháztartás összes kiadásán belül 1,9%-ot fordítottak, ez az előző évhez képest a 0,2 százalékpontos csökkentést jelentett, amelyet a fejlesztésre fordított kiadások (az előlegekkel együtt) csökkenése magyarázott.

A **jóléti funkciókra** (oktatás, egészségügy, kultúra, társadalombiztosítás) fordított államháztartási kiadások a 2018. évben az előző évi kiadásokhoz képest 797,6 Mrd-Ft-tal, volumenét tekintve 7,5%-kal növekedtek.

A jóléti funkciókon belül a legnagyobb mértékben 15,2%-kal (73,4 Mrd Ft-tal) a Lakásügyek, települési és közösségi tevékenységek és szolgáltatások főcsoport kiadásai emelkedtek, amelyek az államháztartás kiadásainak 2,8%-át tették ki az előző évi 2,6%-os részarányhoz képest. A kiadásnövekedést egyrészt az önkormányzatok feladatellátásaival kapcsolatos települési és kommunális szolgáltatások nagyobb összegű kiadása, másrészt a Családi Otthonteremtési Kedvezményt igénybevevők magasabb létszáma magyarázza.

Az államháztartáson belül az oktatási tevékenységekre és szolgáltatásokra fordított összegek a kiadások 11,6%-át tették ki, az arányszám 0,8 százalékponttal volt magasabb, a főcsoport kiadásai 12,8%-kal növekedtek az előző évihez képest. A növekedés oka a pedagógus életpálya modell miatti béremelkedés, valamint az Erzsébet gyermek- és ifjúsági táborok támogatására fordított többletforrások. A felsőoktatási kiadások aránya 0,3 százalékponttal növekedett, amelyben a béremeléseken túl a hallgatói támogatások, ösztöndíjprogramok és a kapcsolódó beruházások is szerepet játszottak.

Az egészségügyi ellátások biztosítására az államháztartási kiadások 9,1%-át fordították, amely a kiadások értékét tekintve 9,5%-os növekedésnek felel meg a 2017. évhez képest. A kiadások növekedése a főcsoport valamennyi kiadócsoportját érintette. Az egészségügyi kiadásokon belül a legnagyobb részarányt a kórházi tevékenységekre és szolgáltatásokra fordított kiadások jelentették, amely az államháztartási kiadások 5,1%-át tette ki, az arányszám 0,2 százalékponttal magasabb volt az előző évinél, ez nominálisan 89,4 Mrd Ft kiadásnövekedést jelentett.

Az államháztartás funkcionális kiadásainak legnagyobb hányadát, 28,5%-át jelentő társadalombiztosítási és jóléti szolgáltatások kiadásai 5,2%-kal növekedtek az előző évi adatokhoz képest. A főcsoporton belül a legnagyobb részarányt képviselő nyugellátások kiadásai 5,5%-kal (175,4 Mrd Ft-tal) emelkedtek.

A **gazdasági funkciók kiadásainak** részaránya a 2018. évben 1,0 százalékponttal volt alacsonyabb a 2017. évi arányszámhoz képest. A gazdasági funkciók kiadásai nominális értékben 16,2 Mrd Ft-tal (0,5%-kal) csökkentek. A gazdasági funkciócsoporton belül legnagyobb (9,2%-os) részarányt képviselt a közlekedési és távközlési tevékenységek és szolgáltatások főcsoport kiadása. Ezen belül a közúti közlekedési tevékenységekre fordított kiadások 35,3%-kal növekedtek az előző évhez képest, a közúthálózat felújítására fordított források növekedése és a kiemelt közúti projektek kiadásnövekedése következtében. Ezzel párhuzamosan az egyéb közlekedés és szállítás funkciócsoport kiadásai 37,7%-kal csökkentek az utépítési célú uniós programok kifutása miatt.

A környezetvédelemre fordított kiadások részaránya 0,5 százalékponttal alacsonyabban alakult az előző évhez képest az uniós fejlesztések kifutása, valamint a környezetvédelemre fordított

önkormányzati kiadások csökkenése miatt. A Start-munkaprogram létszámcsökkenése miatt 0,5 százalékponttal kisebb lett az egyéb gazdasági tevékenységek és szolgáltatások kiadásainak részaránya az előző évhez képest.

Az **államadósság kezelésével kapcsolatos kiadások** a 2018. évben az államháztartás kiadásainak 5,6%-át tették ki és részarányuk 0,6 százalékponttal kedvezőbben alakultak az előző évi kiadásokhoz képest.

Összességében az államháztartás kiadásainak funkcionális szerkezete is visszaigazolja azt a korábbi megállapítást, amely szerint a 2018. év során képződött törvényi előirányzatnál nagyobb összegű bevétel a különböző kiadásokra került felhasználásra. Utóbbiak növekedését lehetővé tette az adósságszolgálattal kapcsolatos kiadások részarányának csökkenése.

4. A HAZAI GAZDASÁGI FEJLŐDÉS FŐBB JELLEMZŐI

4.1. A GDP alakulása

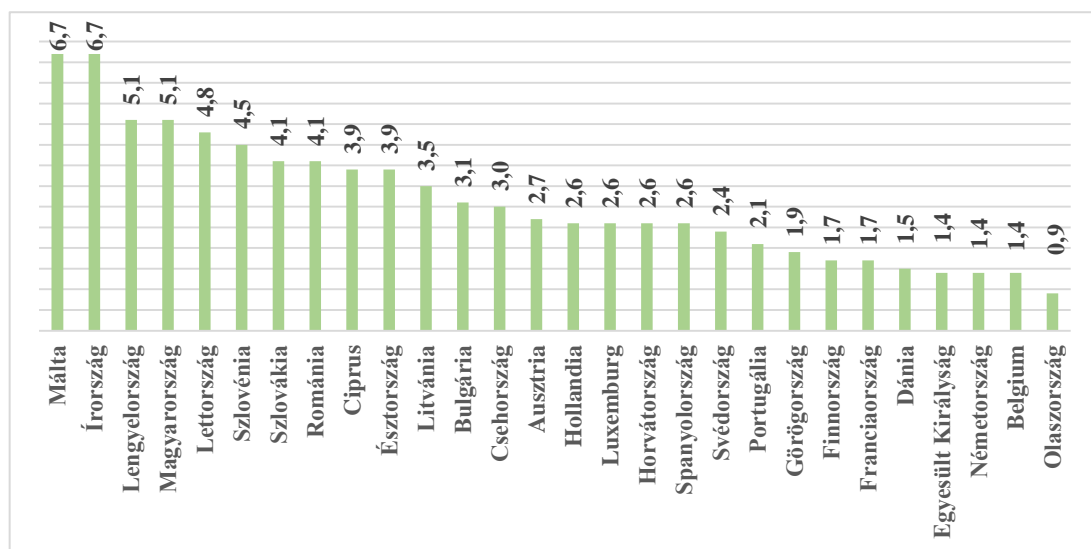
4.1.1. A GDP volumenváltozása

A 2018. évi költségvetési törvényben a kormány – a 2017-2021 és a 2018-2022 időszakra vonatkozó Konvergencia Programokkal összhangban – 4,3%-os gazdasági növekedéssel számolt. Ehhez képest a 2018. évben a GDP a 2018. évi zárszámadási törvényjavaslat és a KSH adatai alapján 5,1%-kal növekedett, amely az elmúlt évek legdinamikusabb bővülését jelentette.

Ez a növekedési ütem 2,9 százalékponttal haladta meg az Európai Unió tagállamaiban mért gazdasági növekedés átlagát. Az uniós tagállamok GDP-jének növekedési ütemét a **4. számú ábra** szemlélteti.

4. ábra

Az uniós tagállamok gazdasági növekedési üteme a 2018. évben az előző évhez viszonyítva (adatok százalékban)

Forrás: EUROSTAT és KSH adatok alapján ÁSZ szerkesztés

Az ábra alapján jól látszik, hogy regionális összehasonlításban Magyarországhoz képest a lengyel gazdaság növekedett azonos ütemben. A többi kelet-közép európai tagország gazdasága alacsonyabb mértékben bővült a 2018 évben³. Az EU alapító országok gazdasági növekedése átlagosan 2,0% körül alakult. Ezek alapján tovább folytatódott a 2018. évben a kelet-közép európai tagországok gazdasági felzárkózása az uniós átlaghoz.

A gazdasági növekedés főbb makrogazdasági mutatószámait a **19. számú táblázat** mutatja be.

³ A GDP növekedési adatok összehasonlítása során szükséges figyelembe venni az eltérő bázis adatot és az egyes országokra jellemző gazdasági sajátosságokat.

19. táblázat

A főbb makrogazdasági mutatók alakulása 2015 és 2018 között

(adatok százalékban)

Makrogazdasági mutató megnevezése	2015. év	2016. év	2017. év	2018. év
GDP növekedési üteme	3,5	2,3	4,3	5,1
Háztartások tényleges fogyasztása	3,7	3,4	4,2	4,0
Közösségi fogyasztás	0,0	0,9	3,2	2,0
Bruttó állóeszköz-felhalmozás	4,7	-11,7	18,7	17,1
Termékek és szolgáltatások exportja	7,4	3,8	6,9	4,3
Termékek és szolgáltatások importja	6,0	3,4	8,2	6,8

Forrás: A KSH STADAT, valamint a 2018. évi zárszámadási törvényjavaslat adatai alapján ÁSZ szerkesztés

A 2018. évi kiemelkedő gazdasági növekedéshez nagymértékben hozzájárult a háztartások tényleges fogyasztásának, a bruttó állóeszköz-felhalmozás, valamint az export magas szintű növekedési üteme.

Az elmúlt évek főbb makrogazdasági adatai alapján a háztartások tényleges fogyasztási kiadásainak 2016. évtől kezdődően töretlen növekedése kiegyensúlyozott állapotot jelentett a növekedéshez. A 2018. évben továbbra is jelentősen bővültek a beruházások. Ebben fontos szerepet játszottak a hazai gazdasági szereplők beruházásai, valamint az uniós támogatások felhasználása is. Az export kedvező változásának hatását visszafogta a 2017. évhez hasonlóan az import bővülése. Az adatok alapján látható, hogy a gazdasági növekedés együtt járt az import gyors ütemű bővülésével.

4.1.2. A GDP termelési oldala

A GDP termelési oldalának összetevőit és ezek értékének alakulását a **20. számú táblázat** mutatja be.

20. táblázat

A bruttó hazai termék termelési oldalának összetevői és ezek hozzájárulása a gazdasági növekedéshez a 2017-2018. években (%)

Nemzetgazdasági ág	2017. év	2018. év
Szolgáltatások	2,5	3,5
Építőipar	0,7	0,7
Ipar	0,7	0,1
Termékdók és támogatások egyenlege	0,7	0,6
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	-0,3	0,2
Összesen	4,3	5,1

Forrás: KSH STADAT adatok alapján ÁSZ szerkesztés

A termelési oldalon a 2018. évben valamennyi szolgáltatási ágazat hozzájárult a gazdasági növekedéshez, a legjelentősebb mértékben – az előző évhez hasonlóan – a szolgáltatások. A bruttó hazai termék termelési oldalának összetevői közül az előző évhez képest az építőipar hozzájárulása nem változott, míg az ipar, valamint a termékdók és támogatások egyenlegének hozzájárulása csökkent a 2018. évben.

A folyó áron számított GDP 55,5%-át a szolgáltatások tették ki a 2018. évben. A szolgáltatások folyóáron számított értéke az előző évhez képest 10,3%-kal, míg volumene 6,3%-kal emelkedett. A szolgáltatásokon belül valamennyi nemzetgazdasági ág által előállított szolgáltatási érték bővült. Ezen belül a legnagyobb mértékű növekedés a kereskedelem, a gépjárműjavítás, a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás (17,6%), az ingatlanügyletek (7,9%), valamint a szakmai tudományos, műszaki, adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység (14,2%) esetében volt jellemző.

A kiskereskedelmi üzletek forgalmának volumene a 2018. évben 6,5%-kal emelkedett az előző évhez viszonyítva. Az összes forgalom 45,4%-át kitevő élelmiszer- és élelmiszer jellegű vegyes üzletek forgalma 3,8%-kal, míg a nem élelmiszer jellegű üzletek forgalma 9,5%-kal növekedett a 2017. évhez viszonyítva.

A 2018. évben a legmagasabb, 18,9%-os volumennövekedést az építőipar érte el a 2017. évhez viszonyítva. Ennek fő indoka a vállalati beruházások és a lakásépítések számának növekedése, valamint az európai uniós támogatással megvalósuló infrastrukturális fejlesztések voltak. A 2018. évben épített lakások száma 22,9%-kal növekedett az előző évi adathoz viszonyítva. A lakóépületek, lakások számának növekedése mellett növekedett az ipari és kereskedelmi épületek, valamint az út-, vasút- és közműépítések volumene is.

A kiadott építési engedélyek száma 36 719 volt, amely 3,3%-kal kevesebb, mint a 2017. évben. Ezen belül – az állami lakástámogatásoknak is köszönhetően – a lakóépületre kiadott új építési engedélyek száma (13 743 db) 4,0%-kal haladta meg az előző évit. Az adatok alapján a lakáspiac továbbra is intenzíven növekedett, azonban a növekedés lassulásának jelei mutatkoztak.

4.1.3. A GDP felhasználási oldala

A felhasználási oldalon a bruttó felhalmozás 4,2, a végső fogyasztás 2,6 százalékponttal járult hozzá a gazdasági növekedéshez. Ezzel szemben az importnak az exportnál gyorsabb növekedése kedvezőtlenül hatott, 1,7 százalékponttal lassította a gazdaság teljesítményének bővülését.

A bruttó felhalmozás a 2018. évben 11 615,0 Mrd Ft volt folyóáron, amely 30,9%-kal volt magasabb, mint az előző évben felhalmozásra fordított összeg. A beruházások teljesítményértékének több mint felét kitevő építési beruházások (4 865,3 Mrd Ft) volumene 25,4%-kal, míg a gépberuházások (3 701,6 Mrd Ft) volumene 12,4%-kal növekedett a 2018. év folyamán.

Az év egészét tekintve a beruházások szinte valamennyi nemzetgazdasági ágazatban bővültek. A beruházások több mint negyedét realizáló feldolgozóiparban 9,0%-kal, a szállítás és raktározás területén 28,5%-kal, míg az ingatlanügyletek (pl. irodaházak, logisztikai csarnokok) területén 20,0%-kal bővült a beruházások volumene. A szállítás és raktározás területén, valamint az energia ipari beruházásaiban az állami megrendelések is jelentős szerepet játszottak a volumen-növekedés megvalósulásában.

A beruházások volumenének bővülésében jelentős szerepet játszottak a központi költségvetés által támogatott beruházások. A 2018. évben a költségvetési szervek által végrehajtott beruházások értéke 48,2%-kal emelkedett, amely a gazdasági szereplők között a legmagasabb növekedési ütemet jelentette.

A 2018. év során a végső fogyasztás 3,7%-kal bővült. Ezen belül a háztartások fogyasztási kiadásainak bővülése meghatározó szerepet játszott, amely főképp a növekvő bérjövedelemnek és a foglalkoztatás folyamatos bővülésének volt köszönhető. A közösségi fogyasztás folyó áron számított értéke 1,6%-kal növekedett.

A hazai fogyasztási kiadások legnagyobb hányadát, 43,5%-ot szolgáltatásvásárlásra fordították 2018. évben a háztartások, amelynek következtében a szolgáltatások fogyasztásának volumene 4,0%-kal emelkedett az előző évhez viszonyítva. A legnagyobb mértékben – 19,9%-kal – a tartós termékek vásárlására fordított kiadások növekedtek.

A termékek kivitele a 2018. évben 33 409,1 Mrd Ft volt, amely 7,3%-kal haladta meg az előző évi termékexport összegét folyó áron számítva. Az import értéke a 2017. évi 28 633,4 Mrd Ft-ról 31 656,7 Mrd Ft-ra bővült, amely 10,6%-os növekedésnek felel meg. Mindez a külkereskedelmi termékforgalom egyenlegének alakulására kedvezőtlenül hatott. A KSH adatai szerint ennek értéke a 2018. évben 1 752,4 Mrd Ft volt, amely 748,1 Mrd Ft-tal kevesebb, mint az előző évben. A 2018. évben az ipar belföldi értékesítésének volumene 5,9%-kal, export értékesítésének volumene 1,6%-kal növekedett az előző évhez képest.

A termék behozatal csaknem felét jelentő gépek és szállítóeszközök importjának volumene 7,1%-kal, míg a feldolgozott termékek importjának volumene 8,4%-kal emelkedett a 2017. évhez viszonyítva. Mindez azt mutatja, hogy az ipari termelés és a fogyasztás bővülése is ösztönzőleg hatott az importra.

A szolgáltatás export értéke a 2018. évben 8 021,5 Mrd Ft, míg az importé 5 303,7 Mrd Ft volt. Az előző évhez viszonyítva a szolgáltatás export növekedése 8,2%, az importé 7,7% volt. A szolgáltatás-külkereskedelem a 2018. évben 2 717,8 Mrd Ft többletet ért el, amely

225,1 Mrd Ft-tal több, mint az előző évben. Ezen belül jelentős aktívummal zárt a turizmus (1 161,8 Mrd Ft), valamint a szállítási szolgáltatások (862,0 Mrd Ft).

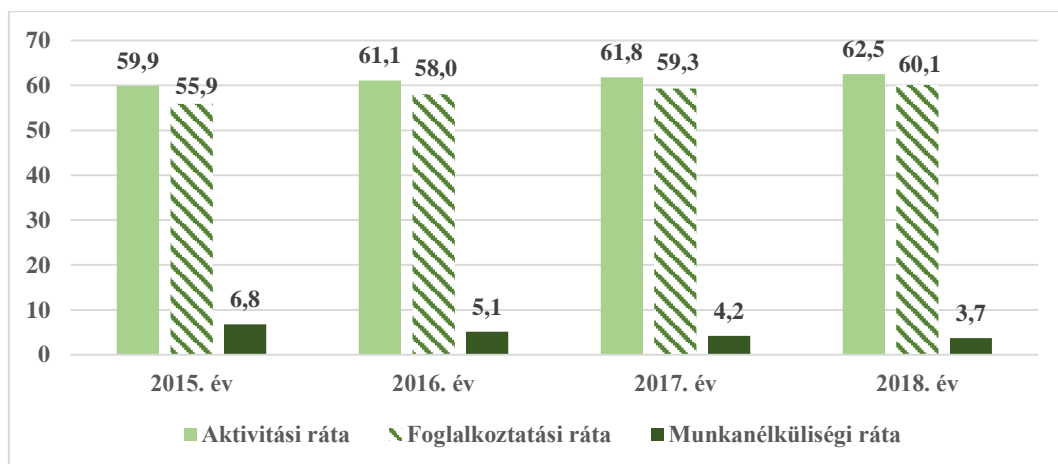
4.2. A foglalkoztatottság és a munkanélküliség alakulása

A 2018. évben tovább folytatódott a munkaerő-piaci mutatók javulása. A vállalkozások élénk munkaerő iránti kereslete és a korábban bemutatott kormányzati intézkedéseknek köszönhetően a foglalkoztatási helyzet folyamatosan kedvezőbbé vált az elmúlt év során. Ezzel párhuzamosan csökkenő tendenciát követett a munkanélküliségi ráta. Ezen összefüggéseket mutatja be az **5. számú ábra**.

5. ábra

A főbb foglalkoztatási mutatók alakulása 2015-2018 között a 15-74 éves népesség vonatkozásában

(adatok százalékban)

Forrás: KSH STADAT és KSH gyorsjelentések adatai alapján ÁSZ szerkesztés

A gazdaságilag aktív népesség száma a 2018. évben 28,5 ezer fővel növekedett a 2017. évi 4 613,1 ezer főről. Az aktivitási ráta értéke a 2018. évben 0,7 százalékponttal volt magasabb az előző évhez képest.

A 2017. évi szinthez képest a 2018. évre a 15-74 éves korosztályban foglalkoztatottak száma 48,1 ezer fővel (1,1%-kal) növekedett. Emellett szintén kedvező változást jelentett a munkaerő-piac számára, hogy az alkalmazottak körében tovább csökkent a közfoglalkoztatottak létszáma. A legjobb munkavállalási korúak (25-54 évesek) foglalkoztatási aránya 84,1%-ra emelkedett, amely 0,4 százalékponttal magasabb, mint az előző évben. A foglalkoztatási ráta növekedése 2,7 százalékponttal az idősebb, 55-64 éves munkavállalók esetében volt a legmagasabb (54,4%). Mindezt elősegítette a kormány által a nyugdíj melletti foglalkoztatásra vonatkozó szabályok egyszerűsítése és a kapcsolódó kiadási terhek csökkentése.

A foglalkoztatási helyzet javulása révén további előrelépés volt megfigyelhető az elmúlt években a munkanélküliségi ráta alakulásában is, amelynek révén Magyarország uniós összehasonlításban jelentősen javítani tudta helyzetét a tagországok közötti rangsorban. Az éves átlagos munkanélküliségi ráta a 15-74 éves korcsoportban 0,5 százalékponttal, 3,7%-ra csökkent a 2018. évre az előző évhez viszonyítva. Ezen belül a férfiak munkanélküliségi rátája 0,3, míg a nők munkanélküliségi rátája 0,6 százalékponttal csökkent. A munkanélküliségi ráta mellett a munkanélküliség átlagos időtartama is csökkenő tendenciát mutatott. A 2017. év utolsó negyedévében 15,6 hónap volt a munkanélküliség átlagos időtartama, ehhez képest a 2018. év utolsó negyedévében e mutató értéke 14,8 hónapra csökkent.

A foglalkoztatottsági mutatók és a munkanélküliségi ráta mutató alakulását hosszabb időtávban elemezve e mutatók folyamatosan javuló tendenciát követnek, azonban a pozitív elmozdulás nagyságrendje egyre kisebb. Mindez azt fejezi ki, hogy egyre nehezebb javulást elérni a meglévő munkaerő-piaci tartalékok mozgósítása révén⁴.

4.3. A háztartások jövedelmének és vagyonának alakulása

A 2018. évben a munkaerő-piac jellemzőinek és a kormányzati bérintézkedések következtében a háztartások jövedelme és ezáltal vagyona is folyamatosan növekedett.

4.3.1. Az átlagkeresetek alakulása

A háztartások jövedelmi helyzetének két meghatározó tényezője van. Az egyik az előző alfejezetben bemutatott foglalkoztatás, a másik pedig a munkáért cserébe kapott kereset alakulása.

Az alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete az elmúlt években – hasonlóan a foglalkoztatáshoz – folyamatosan pozitív irányba változott. A bruttó átlagkereset a 2018. évben 329 900 Ft, a nettó átlagkereset 219 400 Ft volt. Az előző évhez viszonyítva mindkettő 11,3%-kal növekedett.

Az átlagkeresetek növekedésének indokai közé tartozik a munkaerő-kereslet élénkülése, a minimálbér és a garantált bérminimum emelése, a költségvetési szféra egyes területeit érintő ágazati életpálya programok és az egyes ágazatokban kialakuló munkaerőhiány miatti verseny erősödése.

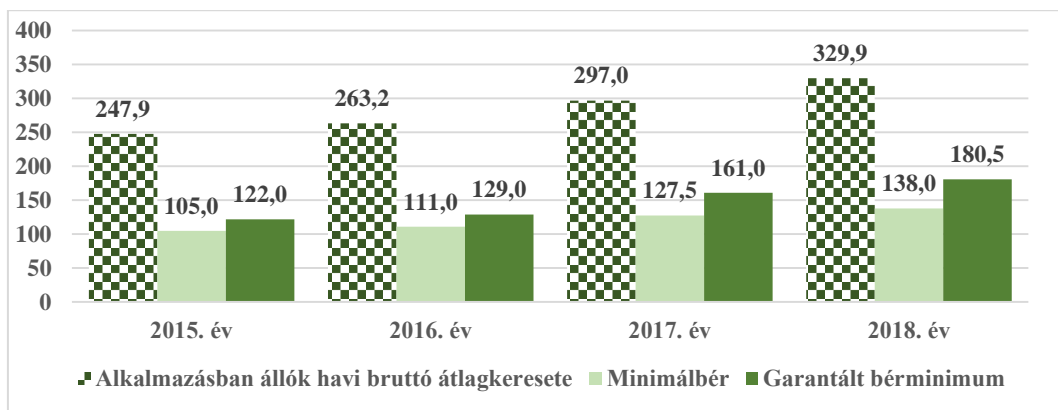
Az alkalmazásban állók bruttó átlagkeresetének adatait 2015-2018 között a **6. számú ábra** mutatja be.

⁴ A foglalkoztatási mutatók és a munkanélküliségi ráta 2019. évi adatai azt mutatják, hogy továbbra is van mozgástér a munkaerő-piaci intézkedések területén.

6. ábra

Az alkalmazásban állók bruttó átlagkeresetének, a minimálbér és a garantált bérminimum összegének alakulása 2015-2018 között

(adatok ezer Ft-ban)

Forrás: KSH STADAT adatok alapján ÁSZ szerkesztés

A bérnövekedés gazdasági szféránkénti összetételét vizsgálva a legkisebb bruttó bérnövekedési ütem a nonprofit szervezeteknél volt jellemző, ahol ennek mértéke 10,7%-ot tett ki. A vállalkozásoknál ennél valamelyest magasabb, 10,9%-os volt a bruttó bérek növekedése. A bruttó bérnövekedés mértéke a 2018. évben a költségvetési szférában volt a legnagyobb mértékű, 12,1%-kal. Mindez hozzájárult a versenyszférában és a költségvetési szférában dolgozók átlagbére közötti eltérés mérsékléséhez.

A bruttó átlagkereset a 2018. évben a KSH adatai alapján a pénzügyi, biztosítási tevékenység gazdasági ágban volt a legmagasabb (608,2 ezer Ft), a szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás területén a legalacsonyabb (212,0 ezer Ft). A legnagyobb mértékű növekedés a humán-egészségügyi és szociális ellátás (17,7%), míg a legalacsonyabb az oktatás (7,8%) területén történt. Ezen adatok is jól mutatják az ágazati életpálya programok hatását a háztartások jövedelmére vonatkozóan.

4.3.2. A háztartások pénzügyi vagyona

A háztartások jövedelmi helyzetének javulása révén makrogazdasági szempontból kiemelt szempontot jelent, hogy a háztartások milyen módon használták fel a növekvő jövedelmüket. Ennek egyik módja a fogyasztási kiadások növelése, a másik pedig a megtakarítások képzése, amely a pénzügyi vagyont befolyásolja. A 2018. év esetében megfigyelhető volt, hogy a háztartások tovább növelték a fogyasztási keresletüket és emellett a pénzügyi vagyonuk értéke is emelkedett. Ez utóbbi folyamatot mutatja be a **21. számú táblázat**.

21. táblázat

A háztartások nettó pénzügyi vagyonának alakulása a 2015-2018. évek között
(adatok Mrd Ft-ban)

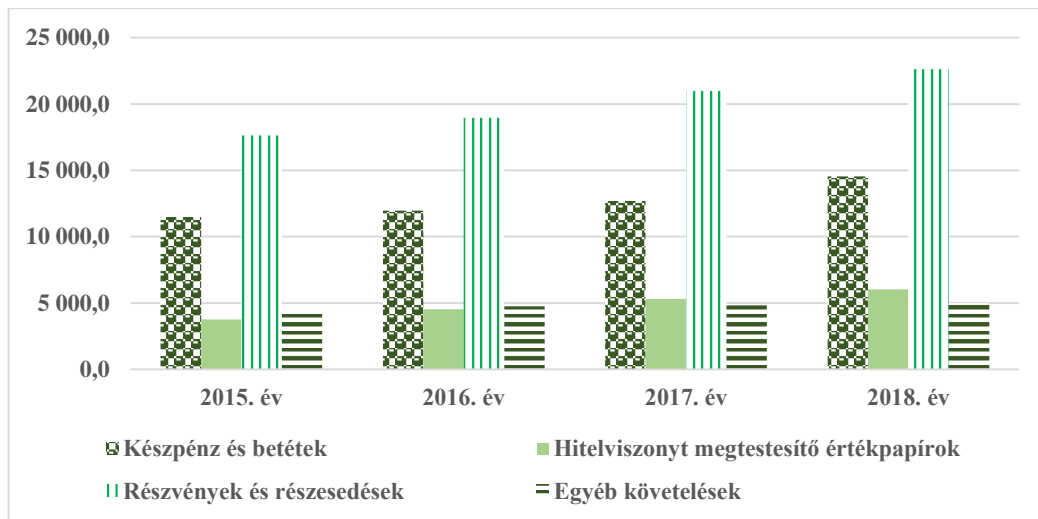
Megnevezés	2015. év	2016. év	2017. év	2018. év
Háztartások nettó pénzügyi vagyona	33 531,0	36 799,3	40 788,3	45 629,9
Változás az előző évhez képest	+4 350,6	+3 268,3	+3 989,0	+4 834,6

Forrás: MNB háztartások nemzeti számla adatai alapján ÁSZ szerkesztés

A háztartások rendelkezésére álló pénzügyi eszközeinek összértéke a kedvező gazdasági folyamatok hatására a 2018. év végére 9,0%-kal, 53 830,2 Mrd Ft-ra növekedett az előző év december 31-i adathoz képest. A pénzügyi eszközök összetételét a következő **7. számú ábra** mutatja be.

7. ábra

A háztartások rendelkezésére álló pénzügyi eszközök a 2015-2018. években (Mrd Ft)

Forrás: MNB háztartások nemzeti számla adatai alapján ÁSZ szerkesztés

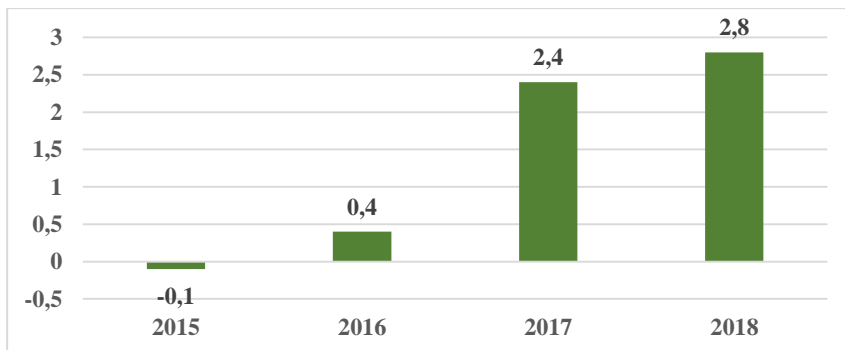
A legnagyobb mértékű növekedés a készpénz és betétek állományában történt egy év alatt, amely 1 879,1 Mrd Ft-tal növekedett az előző évhez képest. A háztartások rendelkezésére álló pénzügyi eszközök több mint 40,0%-át a részvények és részesedések tették ki, melyek értéke 11,1%-kal emelkedett. A háztartások tulajdonában lévő, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok a háztartások pénzügyi eszközeinek 11,0%-át tették ki a 2018. évben. Ezek 96,0%-át (5 778,7 Mrd Ft-ot) a központi kormányzat értékpapirjai tették ki a 2018. évben, amely 1,3 százalékpontos növekedésnek felel meg.

4.4. Az infláció

A fogyasztói árak alakulását részben a világszerte zajló folyamatok, részben hatósági, kormányzati érintkezések alakították a 2018. évben. A 2018. évi költségvetés tervezésekor számított 3,0%-os inflációval szemben a tényleges infláció 2,8% volt. A fogyasztói árindex alakulását 2015-2018 között a **8. számú ábra** szemlélteti.

8. ábra

A fogyasztói árindex alakulása a 2015-2018. évek között (%)

Forrás: KSH STADAT adatok alapján ÁSZ szerkesztés

A tartós fogyasztási cikkek kivételével valamennyi fogyasztási főcsoportban emelkedtek az árak a 2018. évben. Az éves inflációt meghaladó mértékben növekedtek az élelmiszerek fogyasztói árai és a szeszes italok, dohányárak, valamint az egyéb cikkek és üzemanyagok ára. A fogyasztói árak növekedésének háttérében az élelmiszer- és az üzemanyagárak emelkedése, a háztartások élénkülő kereslete, valamint egyes szolgáltatásoknál a bérköltségek emelkedése állt. A tartós fogyasztási cikkek esetében azonban a fogyasztói árak 0,4%-kal csökkentek.

Az inflációs ráta 2018. évi alakulása alapján a gazdasági növekedés élénkülése miatt az inflációs hatások is erősödtek. Ebben egyaránt szerepet játszott a háztartások fogyasztási keresletének, valamint a vállalkozások beruházási keresletének növekedése. Emellett a devizaárfolyamok változása, elsősorban a dollár és az euró árfolyamának erősödése is szerepet játszott. Ennek ellenére az inflációs ráta alakulása összhangban volt az MNB által meghatározott inflációs céllal, nem veszélyeztette a gazdasági növekedés felfutását.

4.5. A hitelpiaci folyamatok alakulása

A 2018. évben tovább folytatódott a hitelek iránti kereslet növekedése. Mindez egyaránt megfigyelhető volt a háztartások és a vállalkozások esetében. A háztartások beruházási és fogyasztási, míg a vállalkozások jellemzően beruházási céljaik megvalósítása érdekében bővítették hitelállományukat.

Az MNB Hitelezési folyamatok jelentésében szereplő adatok szerint a háztartások hitelállománya együttesen 424,0 Mrd Ft-tal emelkedett. Mindez 7,3%-os növekedésnek felel meg a 2017. december 31-i szinthez képest. A lakáspiaci konjunktúra a hitelpiacon is éreztette hatását,

amelyet jól mutat, hogy a felvett lakáshitelek értéke 31,0%-kal bővült az előző évhez viszonyítva. A lakáshitelek esetében továbbra is a használt lakásvásárlás volt a leggyakoribb hitelcél. Emellett az új lakásokhoz kapcsolódó kibocsátott hitelvolumen éves szinten 24,0%-kal bővült. A lakosság pénzügyi tudatosságának fejlődését mutatja, hogy a felvett hosszú lejáratú hitelek 94%-ánál a kamatperiódus 1 évnél hosszabb időszakban lett megállapítva.

A lakáshitelek mellett a háztartások folyamatosan aktívak voltak a személyi hitelek piacán is. Éves szinten a személyi kölcsönök száma 16,5%-kal bővült a 2018. évben, amely volumenét tekintve 48,0%-os bővülést jelentett. A személyi kölcsönök vonzerejét növelte, hogy kedvezőbbé váltak az igénybevételi díjak, valamint emelkedett az igénybe vehető átlagos hitelösszeg. Mindez alapvetően a növekvő jövedelmek miatt következett be. A személyi kölcsönök iránti kereslet emelkedése azt mutatja, hogy a háztartások fogyasztásuk egy részét hitelből finanszírozzák, és a jövedelmi helyzetük javulása révén a korábbiakhoz képest nagyobb a hitelfelvételi hajlandóságuk.

A vállalati hitelállomány a 2018. évben összességében 892,0 Mrd Ft-tal emelkedett, amely éves szinten 13,6%-os növekedést jelent. Ezen belül a kis- és középvállalati szektor hitelállománya az MNB adatok alapján 12,0%-kal növekedett éves összehasonlításban. A nagyvállalati hitelállomány 17,0%-kal bővült. A mikrovállalatok esetében volt megfigyelhető a legnagyobb mértékű – éves szinten közel 21,0%-os – emelkedés. Az új szerződéskötések volumene a 2018. évben hasonló nagyságrendű volt, mint az előző évben.

A vállalati hitelállomány 2018. évi növekedése kiemelt jelentőséggel bír, mert a vállalatok által felvett hitelek a beruházások növekedésének alapvető feltételét jelentik, amely a gazdasági növekedés egyik fontos összetevője. Ezáltal a vállalati hitelek előrehozott forrást jelentenek, amelyek révén a gazdasági növekedés ösztönözhető.

A gazdasági növekedés szerkezeti összetétele hatást gyakorolt a vállalati hitelekre, mert az intenzívebb növekedés a gyorsan bővülő gazdasági ágazatokban volt jellemző. A vállalkozások a háztartásokkal ellentétben kevésbé voltak kockázatkerülők, a hitelállomány bővülésében többségében voltak a változó kamatozású, egy éven belüli kamatperiódussal rendelkező hitelek. Mindez a relatíve alacsony kamatkörnyezetben nem jelentett kockázatot a 2018. évben.

4.6. A nemzetközi környezet jellemzői

A világgazdasági előrejelzések a 2017. évben a 2018. évre vonatkozóan jellemzően stabil, bár mérséklődő növekedési ütemet jeleztek előre. Az előrejelzések a 2018. évben ténylegesen bekövetkeztek. Mindezt jól mutatja, hogy a globális gazdaság növekedési üteme a 2017. évben érte el a csúcst, amikor 3,8%-os bővülés valósult meg. A világgazdaság 2018. évi GDP növekedési üteme ettől 0,2 százalékponttal elmaradt. A világgazdaság vezető országainak GDP-je a 2018. évben szintén e növekedési ütemet követte.

A 2018. évben Kína (6,6%-kal) és az Egyesült Államok (2,9%-kal) mellett az EU gazdasága is a növekedés egyértelmű jeleit mutatta. Azonban a növekedés az előző évhez viszonyítva kevésbé volt intenzív.

A gazdasági növekedés ütemének alakulását a világgazdaság vezető szereplői esetében 2015-2018. évek között a **22. számú táblázat** tartalmazza.

22. táblázat

A GDP növekedési ütemének alakulása a világgazdaság vezető szereplői esetében az előző évhez viszonyítva 2015-2018 között (%)

Országok, ország csoportok	2015. év	2016. év	2017. év	2018. év
Világ	3,4	3,4	3,8	3,6
EU	2,4	2,1	2,7	2,1
Euróövezet	2,1	2,0	2,4	1,8
USA	2,9	1,6	2,2	2,9
Kína	6,9	6,7	6,8	6,6

Forrás: IMF WEO adatbázisa alapján ÁSZ szerkesztés

A globális szintű növekedés alapvetően kedvező hatással volt a hazai gazdasági teljesítményre, ugyanakkor több kockázati tényező is felmerült. Ezek közé tartozik többek között az Egyesült Államok új típusú gazdaságpolitikája, az Európai Unió gazdasági növekedésének sérülékenysége, az olajárak emelkedése, illetve bizonyos országok közötti konfliktusok destabilizáló hatása, valamint a kínai gazdaság lassuló növekedési üteme.

A világgereskedelem forgalmának növekedési üteme az IMF adatai szerint a 2018. évben 3,8%-ra csökkent az előző évi 5,4%-hoz viszonyítva. Ebben jelentős szerepet játszottak a nemzetközi kereskedelmi ellentétek – elsősorban az Egyesült Államok és Kína, valamint az Európai Unió közötti importvám „háború” kiéleződése.

Az Európai Unión belül zajló folyamatok szintén a kockázatokat erősítették. Ezek közé tartoztak a kereskedelmi korlátozások, az Egyesült Királyság kilépése az Európai Unióból, az olasz gazdaság sérülékenysége a magas államadósság következtében.

A magyar gazdaság a külső környezet kockázatainak erősödése ellenére dinamikusan tudott növekedni, amely nagymértékben volt köszönhető a belső gazdasági és költségvetési folyamatok stabilitásának. A belső gazdasági folyamatok közül is kiemelkedik jelentőségénél fogva a háztartások fogyasztásának, valamint a beruházások további bővülése.

A nemzetközi piacokon Magyarország számára a 2018. évben kedvező tényezőt jelentett, hogy a nyújtott szolgáltatások iránti kereslet továbbra is élénk volt, illetve az árukvitelben is csak korlátozottan éreztették hatásukat a bemutatott nemzetközi kockázatok. Ennek fő indoka, hogy az uniós tagországokkal való kereskedelem továbbra is meghatározó részarányt képviselt a külkereskedelmi szerkezeten belül.

RÖVIDÍTÉSJEGYZÉK

ÁFA	Általános forgalmi adó
ÁKK	Államadósság Kezelő Központ
ÁSZ	Állami Számvevőszék
CEF	Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz
EDP	Európai Unió Túlzott Hiány Eljárása
E. Alap	Egészségbiztosítási Alap
EFOP	Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program
EMMI	Emberi Erőforrások Minisztériuma
ESA	Európai Unió statisztikai módszertana
EU	Európai Unió
GDP	bruttó hazai termék (gross domestic product)
GINOP	Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program
GNI	bruttó nemzeti jövedelem (gross national income)
Gst.	Gazdasági stabilitásról szóló 2011. évi CXCV. törvény
IKOP	Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program
IMF	Nemzetközi Valutaalap (International Monetary Fund)
KEHOP	Környezet és Energetikai Hatékonysági Operatív Program
KÖFOP	Környezet és Energetikai Hatékonysági Operatív Program
KSH	Központi Statisztikai Hivatal
M Ft	millió forint
MOL NyRt.	Magyar Olaj- és Gázipari Nyilvánosan Működő Részvénytársaság
Mrd Ft	milliárd forint
MVM Zrt.	Magyar Villamos Művek Zrt.
MNB	Magyar Nemzeti Bank
MNV Zrt.	Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.
NAV	Nemzeti Adó- és Vámhivatal
NEAK	Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő

Ny. Alap	Nyugdíjbiztosítási Alap
ONYF	Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság
OP	Operatív Program
OVA	Országvédelmi Alap
PM	Pénzügyminisztérium
RKI	Rendkívüli Kormányzati Intézkedések
RSZTOP	Rászoruló Személyeket Támogató Program
SNA	Nemzeti számlarendszer
TB Alapok	Társadalombiztosítási Alapok
TOP	Terület és Településfejlesztési Operatív Program
VEKOP	Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program
WEO	Világgazdasági kilátások (World Economic Outlook) – IMF adatbázis

ÉRTELMEZŐ SZÓTÁR

Adósságszolgálat	Az adott időszakban a meglévő adósság után fizetendő tőke és kamatkiadás együttesen.
Államadósság-kezelés funkció	Kamatfizetések és járulékos költségek az államadósságot megtestesítő hiteltartozások és értékpapír-műveletek után.
Államadósság-mutató	A hazai módszertan szerint számított kormányzati szektor adósságának az adott év GDP-jéhez viszonyított aránya.
Államadósság-ráta	Az uniós módszertan szerint számított kormányzati szektor adósságának az adott év GDP-jéhez viszonyított aránya.
Állami működési funkciók	Ide tartoznak az állam működésének klasszikus alapelemei: az igazgatás, a külügyek, a védelem, a rend- és jogbiztonság, az igazságszolgáltatás területét felölelő tevékenységek.
CEF projekt	Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz (Connecting Europe Facility) projekt: olyan projektek támogatása, amelyek teljesítik az CEF keretében a tranzeurópai távközlési hálózatok területén a 2014–2020 közötti időszakra vonatkozó prioritásokat és célkitűzéseket.
Centralizációs arány	A költségvetési bevételek GDP-hez viszonyított aránya (az újraelosztási arány fogalom-párja).
Denomináció	Az adott pénzügyi eszköz mennyiségének és típusának a meghatározása.
EDP	Excessive Deficit Procedure, az Európai Unió Túlzott hiány eljárása
EDP egyenleg/hiány	Az államháztartási egyenleg és a kormányzati szektor uniós statisztikai egyenlegének eltérése.
EDP jelentés	A Központi Statisztikai Hivatal (negyedéves) jelentése a kormányzati szektor egyenlegéről és adósságáról, uniós adatszolgáltatás.
Előirányzat	Költségvetési előirányzat meghatározott kiadási, illetve bevételi jogcímen tervezhető, és ebből következően felhasználható pénzeszköz keret.
Eredményszemlélet	A beszámolási időszakban a gazdasági események elszámolása a tényleges teljesülés alapján történik.
ESA 2010	A gazdasági folyamatok összegzéséhez és elemzéséhez szisztematikus statisztikai keretet nyújtó nemzeti számlák rendszerének az Európai Unióban 2014. óta kötelezően használt változata.
ESA/EDP híd	Az uniós statisztikai módszertan és a hazai elszámolási szabályok alapján számított költségvetési egyenlegek közötti különbségek levezetése.
EU-s transzfer	Az Európai Unió által a tagállamok részére különböző jogcímenek biztosított támogatások.
Gazdasági funkció	Az állam gazdaságpolitikai szerepvállalásaként a kormány által szervezett és támogatott gazdasági tevékenységek, illetve azok fejlesztése.

GDP	Gross Domestic Product, bruttó hazai termék
Inflációs ráta	A fogyasztói ár-változás százalékban kifejezett mértéke.
Jóléti funkciók	Az állam társadalmpolitikai szerepvállalásaként a kormány által szervezett vagy támogatott oktatási, egészségügyi, társadalombiztosítási, szociális, jóléti szolgáltatások, a lakásügyek, a települési és kommunális szolgáltatások, a szabadidős, kulturális, hitéleti, valamint környezetvédelemi tevékenységek.
Konzolidálás	A konszolidálás lényege, hogy a több területet érintő gazdasági események esetében a bevételi és kiadási adatok együttes hatása, nettó módon kerül számbavételre.
Közösségi fogyasztás	Azon termékek és szolgáltatások értéke, amelyek a társadalom közös szükségleteinek kielégítését szolgálják, és amelyeket a központi vagy helyi (önkormányzati) költségvetés finanszíroz. A közösségi fogyasztás főbb tételei: közigazgatás, védelem, tudományos kutatás, közvilágítás, közutak fenntartása, ár- és belvízkár-elhárítása, parkfenntartás, köztisztasági szolgáltatás, földtani kutatás.
Magánszektor	A vállalati és háztartási szektor együttesen. A vállalati szektor gazdasági egységei értékesítés céljából árukat termelnek, költségeiket pénzbevételeiből fedezik, céljuk a profitszerzés. A háztartási szektor két részből áll, a magánháztartásokból és nem profitorientált szervezetekből, amelyek a magánháztartások közösségi fogyasztásának színhelyei.
Maradvány felhasználás	A korábbi költségvetési évben képződött maradvány igénybevétele a tárgyév során.
Módosítás nélkül teljesíthető előirányzat	A központi alrendszer azon – a költségvetési törvény 4. mellékletében felsorolt – előirányzatai, amelyek teljesülése a költségvetési törvény módosítása nélkül eltérhet (felfelé) az előirányzattól.
Munkanélküliségi ráta	A munkanélküliek aránya a teljes munkaképes korú lakosság számához viszonyítva.
Operatív program	Az uniós tagállam által benyújtott és az Európai Bizottság által elfogadott dokumentum, amely összefüggő prioritások alkalmazásával fejlesztési stratégiát határoz meg, amelynek megvalósításához valamely alapból, illetve a „konvergencia” célkitűzés esetében a Kohéziós Alapból és az ERFA-ból (Európai Regionális Fejlesztési Alapból) támogatást vesznek igénybe.
Pénzforgalmi szemlélet	A beszámolási időszakban a gazdasági események elszámolása a tényleges pénzmozgás alapján történik.
Pénzforgalmi szemléletű költségvetési egyenleg	A beszámolási időszakban az államháztartás központi alrendszerében teljesített bevételek és kiadások különbsége.

Százalékpont	Az egységnyi változás 1/100-ad része (a bázispont százszorosa). A százalékpont leggyakoribb célja a százalékban kifejezett adatok különbségének megadása.
Újraelosztási arány	A költségvetési kiadások a GDP-hez viszonyított aránya (a centralizációs arány fogalom-párja).

MELLÉKLETEK

1. számú melléklet

A képződött maradványok a 2015-2018. években a költségvetési fejezeteknél

Fejezet megnevezése	A maradvány értéke (Mrd Ft)			
	2015. év	2016. év	2017. év	2018. év
I. Országgyűlés	21,4	23,3	15,5	18,5
VI. Bíróságok	21,2	13,3	12,3	20,3
XI. Miniszterelnökség	53,0	427,1	214,6	143,2
XII. Vidékfejlesztési Minisztérium/Földművelésügyi Minisztérium/Agrárminisztérium	245,4	84,0	86,5	75,7
XIII. Honvédelmi Minisztérium	11,8	18,1	94,2	145,2
XIV. Belügyminisztérium	92,8	242,0	356,1	347,9
XV. Nemzetgazdasági Minisztérium/Pénzügyminisztérium	48,0	121,0	210,6	110,5
XVI. Nemzeti Adó- és Vámhivatal	16,4	30,5	46,7	64,3
XVII. Nemzeti Fejlesztési Minisztérium/Innovációs és Technológiai Minisztérium	263,8	200,8	465,1	414,9
XVIII. Külgazdasági és Külügyminisztérium	20,9	20,7	29,6	23,8
XIX. Unió fejlesztések	100,2	370,7	388,0	871,6
XX. Emberi Erőforrások Minisztériuma	203,1	595,4	755,7	890,6
XXXIII. Magyar Tudományos Akadémia	18,5	41,0	49,1	39,2
Érintett fejezetek összesen	1 116,5	2 187,9	2 724,0	3 165,7
Központi költségvetés előirányzat-maradványa összesen	1 140,8	2 211,2	2 743,1	3 211,6
Arányuk a költségvetés összes előirányzat maradványához viszonyítva (%)	97,9%	98,9%	99,3%	98,6%

Forrás: A 2015-2017. évi zárszámadási törvény indoklása és a 2018. évi zárszámadási törvényjavaslat adatai alapján ÁSZ szerkesztés

2. számú melléklet

A 2018. évben hazai forrásból megvalósuló kiemelt fejlesztések költségvetési adatai
(Mrd Ft)

Megnevezés	Törvényi előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés	Teljesítés a törvényi előirányzathoz képest (%)
Lakásépítési támogatások felhalmozási része	201,1	201,1	171,8	85,4
Kiemelt közút beruházások (Modern Városok Program beruházásokkal együtt)	255,6	315,7	251,8	98,5
Modern Városok Programja (közúti fejlesztések nélkül)	150,0	106,9	95,4	63,6
Modern Városok Program végrehajtását szolgáló ingatlan projektek	-	8,9	8,9	-
Liget Budapest projekt	30,2	33,6	33,6	111,3
Paks II. beruházás és Paks II Zrt. tőkeemelés	126,7	14,0	14,0	11,0
Közúthálózat felújítása	46,1	100,0	96,0	208,2
Nemzeti Olimpiai Központ beruházás támogatása	64,5	0,01	0,1	0,2
Beruházás ösztönzési célelőirányzat	49,8	50,1	73,6	147,8
Büntetés-végrehajtás fejlesztések folytatása	25,9	57,7	11,2	43,2
Egészséges Budapest Program megvalósítása	27,0	21,8	20,8	77,0
Az Iparművészeti Múzeum rekonstrukciója	9,8	0,0	0,0	0,0
Nagyvállalati beruházási támogatások	15,0	35,1	20,1	134,0
Kerékpáros létesítmények fejlesztése	10,9	10,9	2,6	23,9
Zöldgazdaság Finanszírozási Rendszer	5,2	21,7	8,1	155,8
Budapest-Belgrád vasútvonal felújítása	4,0	0,3	0,0	0,0

Pest megyei fejlesztések	29,8	42,8	17,0	57,0
MTA kutatóintézetek fejlesztése	1,7	28,0	13,3	782,4
Országos Mentőszolgálat beruházásai	2,3	6,7	3,9	169,6
Összesen	1 055,6	1 055,3	842,2	79,8

Forrás: 2018. évi költségvetési törvény, valamint a 2018. évi zárszámadási törvényjavaslat adatai alapján ÁSZ szerkesztés

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Államadósság Kezelő Központ Zrt.: Éves jelentés az államadósság kezeléséről 2018.
2. Államadósság Kezelő Központ Zrt.: Monitoring jelentés 2018. december
3. Államadósság Kezelő Központ Zrt.: Monitoring jelentés 2017. december
4. Állami Számvevőszék: Elemzés az alacsony gazdasági aktivitású társadalmi csoportok aktivitási rátája növelésének lehetőségeiről, T/445, Állami Számvevőszék, 2019. január
5. Állami Számvevőszék: A költségvetési előirányzatok rugalmasabb tervezésének és végrehajtásának lehetséges eszközei, T/447, Állami Számvevőszék, 2019. március
6. Állami Számvevőszék: A költségvetés szerkezeti változása különös tekintettel az uniós források ciklikusságára, T/453, Állami Számvevőszék, 2019. április
7. Állami Számvevőszék: Az adósságcsökkentés fenntarthatósága, T/451, Állami Számvevőszék, 2019. április
8. Állami Számvevőszék: A bruttó külső adósság és az államadósság finanszírozásának kapcsolata T/454 Állami Számvevőszék, 2019. május
9. Állami Számvevőszék: Elemzés a magyar gazdaság kiegyensúlyozott növekedését befolyásoló tényezőkről, T/470, Állami Számvevőszék, 2019. július
10. Európai Bizottság: 2019. évi országjelentés – Magyarország, Bizottsági Szolgálati Munkadokumentum, Európai Bizottság
11. Kormány: Magyarország Konvergencia Programja 2018-2022, 2018. április
12. Kormány: Magyarország Konvergencia Programja 2019-2023, 2019. április
13. Magyar Államkincstár: A központi kormányzat előzetes mérlege, Magyar Államkincstár, 2019.
14. Magyar Államkincstár: A központi költségvetési fejezetek kiadásainak és bevételeinek alakulása kiemelt előirányzatokként; bevételi, kiadási előirányzatának és teljesítésének alakulása; kiadási előirányzat-változásai, Magyar Államkincstár, 2018. december
15. Magyar Nemzeti Bank: Hitelezési folyamatok, Magyar Nemzeti Bank, 2019. március
16. Magyar Nemzeti Bank: Fizetési mérleg jelentés, Magyar Nemzeti Bank, 2019. április
17. Magyar Nemzeti Bank: Pénzügyi stabilitási jelentés, Magyar Nemzeti Bank, 2019. május
18. Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat: Közfoglalkoztatásból a versenyszférába, https://nfsz.munka.hu/Lapok/programok/palyazatok/koszf_vers_p.aspx, Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat, 2017-2019.
19. Pénzügyminisztérium (2018): Makrogazdasági és Költségvetési Előrejelzés 2018-2022, PM, 2018. december
20. Pénzügyminisztérium: Tájékoztató az államháztartás központi alrendszerének 2018. évi előzetes főbb pénzügyi folyamatairól, Pénzügyminisztérium, 2019. január
21. Törvényjavaslat Magyarország 2018. évi központi költségvetésének végrehajtásáról, 2019. július
22. 2017. évi C. törvény Magyarország 2018. évi központi költségvetéséről

23. 2018. évi LXXXIV. törvény a 2017. évi központi költségvetésről szóló 2016. évi XC. törvény végrehajtásáról
24. 2017. évi CLXX. törvény a Magyarország 2016. évi központi költségvetéséről szóló 2015. évi C. törvény végrehajtásáról
25. 2016. évi CXXII. törvény a Magyarország 2015. évi központi költségvetéséről szóló 2014. évi C. törvény végrehajtásáról

Központi Statisztikai Hivatal kiadványai:

1. Magyarország 2018, 2019. augusztus
2. Jelentés a kormányzati szektor egyenlegéről és adósságáról, Központi Statisztikai Hivatal, Statisztikai tükör, 2016. október 21.; 2017. október 24.; 2018. április 23. 2018. október 24.; 2019. április 23., 2019. október 1. (Eurostatnak kiküldött változat)
3. Munkaerőpiaci helyzetkép, 2014–2018, Központi Statisztikai Hivatal, 2018. november 19.
4. Nyugdíjak és egyéb ellátások, 2018, Központi Statisztikai Hivatal, 2018. december 10.
5. Munkaerőpiaci folyamatok, 2018. I–III. negyedév, Központi Statisztikai Hivatal, Statisztikai Tükör, 2018. december 20.
6. A mezőgazdaság teljesítménye, 2018 (Mezőgazdasági számlarendszer, 2018 – második becslés), Központi Statisztikai Hivatal, Statisztikai Tükör, 2019. február 18.
7. Szolgáltatások külkereskedelmi forgalma, 2018. I–IV. negyedév, Központi Statisztikai Hivatal, Statisztikai Tükör, 2019. március 7.
8. A KSH jelenti: gazdaság és társadalom, 2018/12, Központi Statisztikai Hivatal, Statisztikai Tükör, 2019. március 13.
9. A fogyasztói árak alakulása 2018-ban, Statisztikai Tükör, 2019. március 18.
10. Helyzetkép az építőiparról, 2018, Központi Statisztikai Hivatal, 2019. április 4.
11. Lakossági lakáshitelezés 2018, Központi Statisztikai Hivatal, Statisztikai Tükör, 2019. április 15.
12. Munkaerő-piaci folyamatok, 2018. I-IV. negyedév, Központi Statisztikai Hivatal, Statisztikai Tükör, 2019. április 23.
13. A mezőgazdaság szerepe a nemzetgazdaságban, 2018, Központi Statisztikai Hivatal, 2019. április 29.
14. Lakáspiaci árak, lakásárindex, 2018. IV. negyedév, Központi Statisztikai Hivatal, Statisztikai Tükör, 2019. április 30.
15. Helyzetkép a beruházásokról, 2018, Központi Statisztikai Hivatal, 2019. május 20.
16. Helyzetkép az építőiparról, 2018, Központi Statisztikai Hivatal, 2019. július 4.
17. Gyorstájékoztatók, Fogyasztói árak 2018. december - 2018. év, 2019. január 15.
18. Gyorstájékoztatók, Foglalkoztatottság 2018. október-december, 2019. január 30.
19. Gyorstájékoztatók, Munkanélküliség 2018. október-december, 2019. január 30.
20. Gyorstájékoztatók, Kereskedelmi szálláshelyek forgalma 2018. december, 2019. február 12.

21. Gyorstájékoztatók, Ipar 2018. december – 2018. év (második becslés), 2019. február 13.
22. Gyorstájékoztatók, Keresetek 2018 január-december, 2019. február 21.
23. Gyorstájékoztatók, Lakásépítések, építési engedélyek 2018. I-IV. negyedév, 2019. február 22.
24. Gyorstájékoztatók, Népmozgalom 2018. január-december, 2019. február 26.
25. Gyorstájékoztatók, Beruházás 2018. IV. negyedéve - 2018 év, 2019. február 28.
26. Gyorstájékoztatók, Bruttó hazai termék (GDP) 2018 IV. negyedév (második becslés), 2019. március 1.
27. Gyorstájékoztatók, Külkereskedelmi termékforgalom 2018. december (második becslés), 2019. március 4.

Adatbázisok:

1. IMF World Economic Outlook Database 2019. április:
<https://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2019/01/weodata/index.aspx>
2. MNB háztartások pénzügyi vagyona, <https://www.mnb.hu/statisztika/statisztikai-adatok-informaciok/adatok-idosorok/xii-a-nemzetgazdasag-penzugyi-szamlai-penzugyi-eszkozok-es-kotelezettsegek-allomanyai-es-tranzakcioi/teljes-koru-minden-szektorra-vonatkozo-penzugyi-szamlak/idosoros-tablak-szektoronkent-scv-kel>
3. Eurostat, reál GDP növekedés,
<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00115/default/table?lang=en>
4. Központi Statisztikai Hivatal, STADAT. <https://www.ksh.hu/stadat>
 - 1.1i. Néesség, népmozgalom,
 - 2.1.19i. A munkanélküliek száma a munkakeresés időtartama szerint, nemenként,
 - 2.1.1i. A 15-74 éves népesség gazdasági aktivitása nemenként,
 - 2.1.2.1. A 15–74 éves népesség gazdasági aktivitása nemenként,
 - 2.1.23i. Munkanélküliségi ráta korcsoportok szerint, nemenként,
 - 2.1.30i. Összefoglaló táblák – nemzetgazdaság (keresetek) összesen,
 - 2.1.41i. A teljes munkaidőben alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete a nemzetgazdaságban,
 - 2.1.47h. Üres álláshelyek száma és aránya,
 - 2.1.4h. A 15-74 éves népesség gazdasági aktivitása korcsoportok szerint, nemenként,
 - 2.1.53. Reálkeresetek alakulása (1992-),
 - 2.1.53i. Reálkeresetek alakulása,
 - 2.1.60h. A közfoglalkoztatás keretében foglalkoztatottak munkaügyi adatai,
 - 2.1.7.2i. A foglalkoztatottak száma nemzetgazdasági ágak, ágazatok szerint, nemenként,
 - 2.3.2i. Lakásépítés, lakásmegszűnés, üdülőépítés,
 - 2.3.3i. Kiadott új építési engedélyek,
 - 2.3.4i. A lakásépítési költség indexe,
 - 2.3.6h. Lakáspiaci árindex,

- 2.5.1.2h. Új nyugdíj és egyéb állítás megállapítások a teljesítő határozatok alapján,
- 2.5.22.2i. Új nyugdíj és egyéb állítás megállapítások a teljesítő határozatok alapján (2012-),
- 2.5.3h. A családtámogatási és gyermekgondozási ellátások,
- 3.1.1. A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexei,
- 3.1.12h. A bruttó hazai termék (GDP) végső felhasználásának volumenindexei,
- 3.1.16h. A háztartások hazai fogyasztási kiadásának alakulása a termékek tartóssága szerint,
- 3.1.19h. Hozzájárulás a bruttó hazai termék (GDP) növekedéséhez (termelési oldal),
- 3.1.20h. Hozzájárulás a bruttó hazai termék (GDP) növekedéséhez (felhasználási oldal), Központi Statisztikai Hivatal, 2019.
- 3.1.12h. A bruttó hazai termék (GDP) termelése folyó áron,
- 3.1.9h. A bruttó hazai termék (GDP) felhasználása folyó áron,
- 3.3.2h. A nemzetgazdasági beruházások volumenindexei gazdasági ágak szerint,
- 3.3.3h. A nemzetgazdasági beruházások teljesítményértéke anyagi-műszaki összetétel szerint,
- 3.3.4. A beruházások teljesítményértéke és volumenindexei a vállalkozásoknál és a költségvetési szerveknél,
- 3.4.1. A kutatás-fejlesztés főbb arányai,
- 3.5.13i. A külkereskedelmi termékforgalom forintban, országcsoportok szerint,
- 3.5.15i. A külkereskedelmi termékforgalom volumenindexei országcsoportok szerint,
- 3.5.16i. A külkereskedelmi termékforgalom forintban, árufőcsoportok szerint,
- 3.5.19. A külkereskedelmi termékforgalom volumenindexei árufőcsoportok szerint,
- 3.5.26.2h. Szolgáltatások külkereskedelmi forgalma szolgáltatáscsoportonként (folyó áron, M Ft),
- 3.6.1i. A fogyasztóár-index,
- 3.7.6h. Lakáscélú hitelek,
- 4.4.10. A kiskereskedelmi üzletek forgalma.

ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK

1052 Budapest, Apáczai Csere János utca 10.

Levélcím: 1364 Budapest 4. Pf. 54

Telefon: +36 1 484 9100 Telefax: +36 1 484 9200

www.asz.hu